

J / Y

J zie G****

J zie H(i)****

J zie I / Y****

Jabyas a) or. Nabins, ridder van Claudas; e) **Jabyas**; g) legeraanvoerder van koning Claudas in diens strijd tegen Lanceloet van Lac; *Lanceloet*: boek II, r. 33040.

Jachan zie **Litioen**

Jachenites h) or. Jaconitès – zie ook **Jacomte**; i) **Jachenites** – havenstad op Colchos 1 – met het hof van koning Certes en Medea <Jamenetes> *Troyen*: r. 1054, 1069.

Jacinctos h) Zakynthos, ² Grieks eiland in de Ionische Zee; i) **Jacinctos** – waar Eneas van Troyen c.s. langs komt op zijn zwerftocht na de val van Troje; *Troyen*: r. 35962; i) **Jacinctos** – verder als boven; *Troyen Prz*: fol. 136ra.

Jafet zie **Japhet**

Jaffa h) Jaffa, ³ nu een stadsdeel van Tel Aviv ⁴ in Israël – gedurende de Middeleeuwen geloofde men dat Noe's zoon Japhet (zie **Japhet**) de stichter van deze stad was – gedurende de Oudheid en de Middeleeuwen dé havenstad van het Heilig Land – verwarring met Caf(f)e, d.i. Haifa in Israël, komt voor; i) **Jaffe** – havenstad – waar Pontius en Gerardus scheep gaan naar Rome; *Helias Prz*: p. 79; i) **Jaffa** – Saraceense havenstad – vanwaar men naar Jherusalem reist <Jaffen> *Hughe Prz*: p. 16; i) **Jaffe** – havenstad, door Godefroy veroverd; *Meluzine*: fol. Q3rb, Q3va, Q4ra, Q5ra-Q6ra, Q6va, Q6vb, R1ra, R1rb, R1vb, R6vb; i) **Jaffa** (or. Caffè) – toenaam van **Jaffet de Jaffa**; *Wrake Vb*: fol. B4v, C1r, C3r, C4r.

Jaffe zie **Jaffa**

Jaffet de Jaffa a) or. Jafet de Caffè d.i. Japhet van Haifa – fictief personage geënt op de historische Flavius Josephus / Josephus Flavius (zie **Josephus**); e) **Jaffet de Jaffa** – wijze Jood – heer van het sterke kasteel Altaphat; f) volle neef van Joseph van Aromathien; g) hield zich na de inname door Vespasiaen van Altaphat drie dagen schuil in de gewelven – gaf zich na de zelfdoding van zijn

1. <http://cf.hum.uva.nl/dsp/scriptamanent/remlt/remltindex.htm>

2. http://cf.hum.uva.nl/dsp/scriptamanent/Google_Earth/Zakynthos.kmz

3. <http://en.wikipedia.org/wiki/Jaffa>

4. http://cf.hum.uva.nl/dsp/scriptamanent/Google_Earth/Jaffa.kmz

medestanders samen met Joseph van Aromathien over aan keizer Vespasiaen van Rome en werd dankzij Joseph samen met hem gespaard – gedoopt door paus Clement <Jaffet> *Wrake Vb*: fol. B4v, C1r, C3r, C4r, C4v, D1v, D3r, E2v, E4r, F1r, F1v.

- Jacke** e) **Jacke** – herbergier te Bordeeus; g) trouw aan Huge van Bordeeus – helpt Vulcanuut c.s. om Huge te bevrijden; *Huge K*: r. 635, 671.
- Jacob 1** a) de aartsvader Jakob ¹ (*Genesis* 25: 25) ² – dezelfde als **Israel 1**; b) zoon van Isaac en Rebecca – jongere tweelingbroer van Esau – echtgenoot van Lea en Rachel – vader van twaalf zonen, de bekendsten: Jozef en Juda; c) derde van de drie aartsvaders; d) zijn twaalf zonen zijn de stamvaders van de Israëliëse stammen – ontfoetselt met hulp van zijn moeder zijn broer Esau het eerstgeborene-recht; e) **Jacop** alias **Israhel**; f) zoon van Ysaac en Rebecca – tweelingbroer van Esau – echtgenoot van zijn nichten Lya en van Rachel – vader van onder anderen Joseph en Judas; g) ontnemt zijn broer de familierechten en vlucht naar zijn oom Laban in Mesopotamia – verzoent zich later met Esau – vindt zijn doodgewaande zoon Joseph terug in Egypten <Jacobs> *Alexander*: boek IV, r. 538, 545, 547, 551, 563, 583, 587, 591; boek VII, r. 1155; e) **Jacob**; f) vader van twaalf zonen; g) verwelkomt Jhesus (in het bewaard gebleven handschrift abusievelijk tweemaal) als die op paaszaterdag met een kruis de poort van de Hel openbreekt; *Leven Ons Heren*: r. 4215, 4234; e) **Jacob** – “die heylighe patriarch”; f) vader van onder anderen Ruben, Dyna, Symeon en Levi; g) maakte toen hij zijn einde voelde naderen zijn testament op – vervloekte zijn zoon Ruben omdat die het bed gedeeld had met één van zijn vrouwen – ging in het land van de heidenen wonen – had (slechts) vier (2 + 2) vrouwen <Jacobs, Jacop> *Minnen loep*: boek III, r. 802, 824, 1114; boek IV, r. 971; e) [**Jacob**] – aartsvader; f) vader van Judes <Jacobs> *Troyen*: r. 28648.
- Jacob 2** e) **Jacob** – heer van Viennes, ridder en leenman van Godevaert Dallenson; f) vader van Paris; g) valt in ongenade als hij voor zijn zoon om de hand van Vienne vraagt – later weer in ere hersteld <Jacobs> *Parijs*: z.r.
- Jacob 3** a) Jacob, geen bijbels personage, maar het resultaat van een (re)constructie van de middeleeuwse auteur van de *Wrake*: Maria Jacobi zou op basis van haar toenaam de echtgenote geweest moeten zijn van een zekere Jacob – volgens het *Leven van sinte Annen* (ca. 1500) echter was Maria Jacobi (dochter van Anna en haar tweede echtgenoot Cleophas, en echtgenote van Alpheus) de moeder van de apostel Jacobus de Mindere (en de minder bekende apostelen Simon de Zeloot, Judas Thaddeus en Jozef de Rechtvaardige); e) **Jacob** – goede en wijze Jood; f) vader van Maria Jacobi; g) gastheer en raadsman van Gay in Jherusalem – zoekt en vindt Veronica (van Galileen) voor hem – door Pylatus gevangen gezet omdat hij de Roomse vijand hielp – door een engel

1. <http://en.wikipedia.org/wiki/Jacob>

2. http://vulgate.org/ot/genesis_25.htm

Gods uit zijn gevangenis bevrijd en naar het Romeinse kamp gebracht, waar hij door Gay werd herkend en door Vespasiaen welkom wordt geheten – informeert Vespasiaen over de situatie in Jherusalem, helpt bij de inname en leidt hem na afloop rond langs de heilige plaatsen <Jacobi, Jacobs, Jacop> *Wrake Vb*: fol. A3v, B1r, C3v, C4r, C4v, D1v, D3r, E2v, E4r, F1r, F1v.

Jacob zie [**Jacob die Meerder, sent**]

[**Jacob, Sent**] zie [**Sent Jacob**]

Jacob de coster van Merlant zie **Jacob van Merlant**

[**Jacob die Meerder, sent**] a) de apostel Jakobus de Meerdere ¹ (*Matteüs* 4: 21) ² – zie ook [**Sent Jacob**] en [**Wech van sent Jacops**]; b) zoon van Zebedeus en Maria Salomas – oudere broer van Johannes de Evangelist; d) één van de twaalf discipelen – auteur van een deuterocanoniek dan wel apocrief evangelie – schutspatroom van Spanje met pelgrimsoord in Santiago de Compostela (in Galicië), waar volgens de legende zijn beenderen begraven liggen – sterfdag 25 maart, feestdag (aankomst van zijn lichaam te Compostela) 25 juli; e) **sente Jacop**; g) aangeroepen door de gewonde Laidoen; *Lorreinen K*: r. 137, 185; e) **sint Jacob**; *Malegijs*: p. 329; e) **sant Jacob**; f) zoon van Zebedeus – broer van Johan – meester van sente Torquait; g) begraven te Kompostelle – verscheen drie achtereenvolgende nachten aan Karll Meynet – ter ere van hem laat Karll Meynet kerken bouwen in Biteremsen, Tollosen, Panconien, Parys en Ache <Jacobs, Jacobes> *Meinet*: r. A337, 27, 31, 36; A338, 12, 34; A339, 38, 61; A340, 29, 49, 52, 54; A341, 7; A342, 41; A373, 19, 42; A537, 15; e) **sinte Jacop**; g) bestemming van de gefingeerde bedevaart van Artus van Algarbe <Jacops> *Olivier*: fol. H3r, H3v, H5r, H5v; e) **sinte Jacob**; g) beschermt Hispanien tegen de heidenen – klaagt bij Karel de Grote dat zijn graf verstoord / onteerd is; *Roelant*: r. P75, P89; e) **sint Jacob die Meerder** (or. Jacobus) alias **die Galyssiaen** – apostel en martelaar; f) zoon van Sebedeus – broer van Johannes Ewangeliste; g) verschijnt drie maal aan Karel de Grote om hem te bewegen tot een inval in Spaengien om zijn graf te bevrijden <sint Jacob, sint Jacop> *Turpijn*: titel; I, 4, 7; II, r. 13, 15, 29, 33, 35, 44, 53, 66; IX, r. 52; X, r. 5; XIV, r. 25.

Jacob van Maerlant zie **Jacob van Merlant**

Jacob van Merlant 1) Jacob (in *Alexanders geesten*), vanaf *Die historie van den Grale*: Jacob (die coster) van Merlant ³ († 1288 [?]) – op basis van zijn verondersteld auteurschap (“Ghi heren, dit is Jacobs vont. (r. 235)) van *Van den lande van Over Zee*, een ‘klacht’ geschreven naar aanleiding van de val van Saint Jehan d’Acres (1291) met als voorbeeld een ‘complainte’ van de Franse auteur Rutebuef ⁴ († ca. 1285 [?]), wordt ook een latere sterfdatum aangehangen – auteur – belangrijkste werken: *Alexanders geesten* (ca. 1260,

1. http://en.wikipedia.org/wiki/James,_son_of_Zebedee

2. http://vulgate.org/nt/gospel/matthew_4.htm

3. http://en.wikipedia.org/wiki/Jacob_van_Maerlant

4. <http://fr.wikipedia.org/wiki/Rutebeuf>

opgedragen aan ene Gheile, en mogelijk bedoeld als sollicitatie voor een aanstelling aan het / een Brabantse hof), *Die historie van den Grale* c.q. *Merlijns Boec* (ca. 1261, in opdracht van Albrecht van Voorne, burggraaf van Zeeland, en in 1326 door Lodewijk van Velthem aangevuld met de *Merlijn-continuatie / Boec van coninc Artur*), waarmee Lodewijk niet de derde Graal-roman *Perceval* vertaalde, maar een bewerking daarvan die aangepast was aan de *Lancelot-en-prose; Torec* (wederom in opdracht van Albrecht van Voorne [?]), *Die historie van Troyen* (mogelijk een nieuwe poging in Brabant een betrekking te krijgen, waarin zeer respectvol bestaand werk van (de Brabantse hofauteur [?]) Segher Diengotgaf geïncorporeerd werd), *Der naturen bloeme* (opgedragen aan de Zeeuw Claes van Cats), *Scolastica-Wrake van Jherusalem* (1271, opdrachtgever onbekend), het *Leven van sinte Fransois* (in opdracht van de Utrechtse minderbroeders – een *Leven van sinte Clara* ging verloren), en de *Spiegel historiael* (1283-1288, in opdracht van graaf Florens V van Holland en Zeeland, vermoedelijk in samenwerking met Philip Utenbroeke, en na zijn dood voltooid en van een vervolg voorzien door Lodewijk van Velthem) – zijn verondersteld auteurschap van *Die heimlicheit der heimlichen* is gebaseerd op het noemen van zijn naam in de proloog van twee van de drie bewaard gebleven handschriften, maar ontbreekt in het oudste (ook de these dat het boek een huwelijksgeschenk was voor Florens V is droomdenken) – zijn toenaam “(van) Merlant” nam Jacob aan door zijn aanstelling als ‘coster’ (d.i. conservator) van de Sint Pieterskerk te Merlant, een destijds belangrijke havenplaats op Oostvoorne voor de oversteek naar Engeland, later opgegaan in Brielle – de spelling “Maerlant” is ‘modern’ en mede het gevolg van een mislukte poging zijn toenaam in Vlaanderen te lokaliseren; m) **Maer** (“Maer seide dat hi noit en vant / Also groet lant alse Brurambacht”) – bedoeld lijkt Jacob van Merlant die naar het goede land Brugs Ambacht verwijst (ed. Franck emendeert: Maerlant); *Alexander*: boek I, r. 1094; m) **Jacob** – auteur van *Alexanders Geesten* <Jacop> *Alexander*: boek VII, r. 694; boek X, r. 1526; m) **Jacob (de coster) van Merlant** – vertaler van de / een proza-redactie van de Oudfranse *Histoire del saint Graal* van Robrecht van Barioen (Robert de Boron) als *Die historie vanden Grale*; *Graal*: r. 37, 1601; m) **[Jacob van Merlant]** – “Nu ontfaet dit lieve neve / Van mi Jacoppe van Merlant” (hss. Comburg en Den Haag, niet in hs. Leiden) <Jacoppe van Merlant> *Heimlicheit*: r. 9; m) **Jacob van Maerlant** – auteur van het voorgaande deel (d.i. de *Historie van den Grale*); *Merlijn*: r. 10414; m) **Jacop van Merlant** – de *Istorie van Troyen* is zijn vertaling in het Diets (van het Oudfrans) <Jacob, Jacop> *Troyen*: r. 53-54, 1927, 1932, 6579, 27736.

Jacob van Velencijn 1) Jacobus de Guisia / Jacques de Guise¹ (1334-1399) – theoloog – Franciscaan te Valenciennes – biechtvader van Guillaume d'Ostrevant (Willem van Oostervant), zoon van Albrecht van Beieren, graaf van

1. http://fr.wikipedia.org/wiki/Jacques_de_Guise

Henegouwen – auteur van *Annales historiae illustrium principum Hanoniae*, dat in de vijftiende eeuw vertaald werd als *Illustrations de la Gaule belgique, annales du Hainaut*, welke tekst omstreeks 1486 gedeeltelijk vertaald werd als *Die Ieeste van Iulius Cesar*; m) meester **Jacob van Velencijn** – “doctoer in der goetheit die tot hartoech Aelbert alle dese dinghen heft bescreven”; *Caesar Prz*: fol. 58v.

Jacome zie **Lauconie**

Jacomte h) or. Jacointe – zie ook **Jachenites**; i) **Jacomte** – stad op een eiland nabij Colcos – koninkrijk van Apollo van Jacomte – gesticht door inwoners van Pirren, die door Apollo op bevel van de god Mars daarheen geleid zijn <Jacomten> *Jason*: fol. 76r, 88r, 91v, 92r.

Jacop zie **Jacob 1 & 3**

Jacop(, sent) zie [**Jacob die Meerder, sent**]

Jacop (van Merlant) zie **Jacob van Merlant**

Jacops, Wech van sent zie [**Wech van sent Jacops**]

Jacus zie [**Hyracus**]

Jalensi i) **Jalensi** – oude naam van **Marchellis**; *Meluzine*: fol. V5vb.

[**Jaloesie**] a) or. Jalousie – Afgunst, allegorie ¹; e) [**Jalousie**]; g) bewaakster van Florentine die in een ‘prisoen’ zit minnaar <Jalousien> *Vlaamse Rose*: fragm. Al, r. 1011, 1086, 1172; fragm. Bl 3, r. 277.

Jalousie zie [**Jaloesie**]

Jambersant van Cecilien e) **Jambersant van Cecilien** – koning van Cecilien; f) vader van Aurora; g) Christen – weigert Aurora uit te huwen aan de Saraceen / heiden Absolon – gevangengezet door diens vader sultan Ferdelant in Damast, bevrijd door Crisirole – gaat akkoord met het huwelijk van Aurora en Jan – bevrijdt en herstelt Cecilien <Jambaersant> *Malegijs*: p. 214, 219.

Jamenetes zie **Jachenites**

[**Jamer**] a) or. Pitiez – Smart, allegorie ²; e) **Jammer** – baron van Cupido, toegenaamd: die Goedertiere; *Vlaamse Rose*: fragm. Al, r. 1195.

James a) Jaynies / Jamies; e) **James** – hertog; g) belangrijke goede raadgever van koning Karel – beschermt de hond van Auberijn van Mondiser tegen de verrader Macharis <Yames> *Sibilla*: r. 131, 154, 359, 367, 369, 374, 377, 429, 445, 504, 914, 929, 974.

Jammer zie [**Jamer**]

Jamphes a) or. Iamphes, bedoeld zijn: nimfen – in het Middelnederlands abusievelijk als eigennaam geïnterpreteerd; e) **Jamphes**; *Meluzine*: fol. A5vb.

Jan ** zie **Jehan ****

Jan ** zie **Johan ****

1. <http://de.wikipedia.org/wiki/Allegorie>

2. <http://de.wikipedia.org/wiki/Allegorie>

- Jan 1** e) **Johan**; f) buitenechtelijke zoon van Johan ûz dem Virgiere en Clarie – kleinzoon van keizer Sigemunt; *Johan*: r. 2441, 2721, 2723; e) **(Joncker) Jan** – later keizer van Romen; f) oudste (buitenechtelijke) zoon van Joncker Jan uut den Vergiere en Gloriande van Romen – broer van Sigismundus 2 – kleinzoon van keizer Sigismundus van Romen; *Joncker Jan*: p. 232.
- Jan 2** e) **Jan** – heer, bisschop van Cuelen; g) te gast bij koning Fragijs van Pruysen; *Malegijs*: p. 166.
- Jan 3** e) **Jan** – doopnaam van de edele ‘wilde man’; f) later echtgenoot van Aurora; g) door Oriande van Rootsefluer gevonden op een eiland – eerst behaard en stom – blijkt, nadat hij is geschoren en zijn tongriem is doorgesneden, een knappe, welsprekende man – door Oriande aan de fee Crisiolle gegeven, die hem huwt met de koningsdochter Aurora van Cecilien; *Malegijs*: p. 219.
- [Jan] 4** a) naam van een abt van de Benedictijner abdij Sint Salvator ¹ te Ename; e) **[Jan]** – abt <Ianne> *Marie Egyptiake*: r. 397.
- Jan 5** a) Jan, roepnaam afgeleid van de nieuwtestamentische eigennaam Johannes, waarvan de bekendste dragers waren **Jan Baptist** en **Jan Evangelist**; e) **Jan** – spreekwoordelijke volkse mannennaam; *Minnen loep*: boek II, r. 3580.
- Jan** zie **[Jan Baptist, sent]**
- Jan** zie **[Jan Evangelist, sent]**
- Jan** zie **Jan van Mes**
- Jan** zie **Jan van Pontieu**
- Jan** zie **Jan (sone) van Vranckerijcke**
- Jan** zie **Jehan de Parijs**
- Jan, heer** zie **Jan uut den Vergiere**
- [Jan Baptist, sent]** a) Johannes de Doper, ² asceet, prediker en martelaar (*Lucas* 1: 60) ³ – zie ook **[Sent Jans dach] 1** en **[Sent Jans kerke]**; b) zoon van Zacharias en Elisabet – neef van Jezus van Nazareth; d) wegbereider en doper Jezus van Nazareth in de Jordaan – onthoofd door Herodes Antipas omdat hij bezwaar maakte tegen diens tweede huwelijk met Herodias, de vrouw van zijn halfbroer Herodes Philippus en de dochter van zijn halfbroer Aristobulus – aangeroepen voor een pijnloze dood en beschermer van de reizigers – gedurende de Middeleeuwen patroon van de grauwbontwerkers – feestdagen 24 juni (geboorte) en 29 september (onthoofding) – doorgaans is, met name bij aanroepingen, niet duidelijk of Jan de Doper of de veel minder populaire Jan de Evangelist bedoeld wordt; e) **sente Jan**; g) aangeroepen; *7 Vroeden*: r. 3092; e) **sente Jan**; *Boeve*: r. 84; e) **[sint Jan]** <Janne> *Buevijn*: fol. H6v; e) **sente Jan** – gebruikt in een ‘vrome’ krachtterm: bi sente Jan!; *Denensage*: r. 405; e) **sunte Johanne Babtisten**; g) doopte Jezus van Nazareth in de Jordane; *Graal*: r. 123; e) **sint Jan**; g) wordt samen met God, Maria en

1. <http://nl.wikipedia.org/wiki/Sint-Salvatorabdij>

2. http://en.wikipedia.org/wiki/John_the_baptist

3. http://vulgate.org/nt/gospel/luke_1.htm

alle heiligen door Reynout aangeroepen om zijn door Karel de Grote gevangen broers te redden; *Heemskinderen*: p. 89; e) **sanct Johannes**; g) beschermheilige van Johan in diens gevecht tegen de reus; *Johan*: r. 1192; e) **sente Jan** – heilige; *Lanceloet*: boek III, r. 14266; e) **sente Jan** – heilige; *Lanceloet*: boek III, r. 20000, 21668; e) **Jhan** – “Dien hi [sc. Jezus van Nazareth] minde voer alle man” <Baptista Johan, Baptisten Johan, Jan, Jans, Jhanne> *Leven Ons Heren*: r. 233, 930, 934, 937, 940, 942, 948, 952, 956, 959; e) **sente Jan**; *Limborch*: boek II, r. 1476; e) **sint Johan**; g) aangeroepen door de bisschop van Triere; *Lymburch*: boek II, r. 1474; e) **sente Jan**; *Loybier I*: r. 224; e) **sente Jhan**; *Madelgijs*: fragm. VII, r. 172; fragm. VIII, r. 192; fragm. XIV, r. 41; e) **sente Johan** <Johann, Johanne> *Meinet*: r. A9, 36; A13, 36; A26, 3; A69, 7; A179, 8; A194, 56; A262, 35; A267, 51; A270, 70; A342, 46; A473, 4; e) **sinte Johan**; g) op ingeven van de kwade Herodyades door Herodes gedood <Jans> *Minnen loep*: boek III, r. 965, 968, 975; e) **sint Jan**; *Ogier A-D*: r. 110; e) **sant Johan** <Johann> *Ogyer*: r. 66, 257, 414, 509, 597, 742, 906, 935, 1138, 1208, 1287, 1816, 2303, 3370, 4359, 4382, 5484, 5857, 5908, 6975, 7407, 7603, 7943, 8247, 11155, 11930, 12477, 12723, 13175, 13324, 13346, 13513, 13738, 14707, 15021, 15109, 15188, 15374, 15521, 15624, 15697, 16420, 18418, 19001, 20800, 21923, 22366, 22669; e) **sinte Jan Baptiste**; g) eet karig in de woestijn – onthoofd door Herodes op verzoek van diens dochter; *Olivier*: fol. G6v, K5v; e) **sente Jan** – heilige; *Perchevael J*: boek II, r. 39580, 39952, 41644; e) **sente Jan**; *Ragisel*: r. 1602, 1960, 3106; e) **sante Johann** <Johanns> *Reinolt*: r. 794, 3995, 4919, 4922, 4951, 6136, 7161, 7253, 8886, 9540, 9546, 9852, 9907, 9932, 10142, 10523, 10614, 10678, 10685, 10760, 10790, 10926, 11554, 12785, 12987, 13262, 13391, 13683, 14749, 14871, 15011, 15153; e) **sente Jan** <Jhan, Johan> *Renout*: r. 636, 831, 861, 1063, 1103, 1267, 1328, 1373, 1507, 1894, 1977, 2052, 2086, 2359, 2581; e) **sinte Johan**; g) in een adem aangeroepen met God <Jan> *Roelant*: r. 479, 1314; e) **sinte Jan**; *Torec*: r. 653; e) **sente Jan**; *Valentijn*: fragm. Vr, r. 211, 256; e) **sente Jan**; *Vlaamse Rose*: fragm. Al, r. 612.

Jan Bocace l) or. Jehan Boccace – Giovanni Boccaccio ¹ (1313-1375), Italiaans auteur – schreef onder andere *Il Decamerone*, in het Middelfrans vertaald als *Les cent nouvelles*, *Il filostrato*, waarvan een Middelnederlandse vertaling (via het Frans) bewaard bleef in *Die Historie vander Amoruesbeyt van Troylus ende van Briseda* (Rolant vanden Dorpe, Antwerpen ca. 1500) en een encyclopedie van Griekse en Romeinse goden en godinnen: *Genealogia deorum gentilium* – aan wie het auteurschap van *Urbano* is toegeschreven, wat vertaald is in het Frans als *Urbain le Mescongneu*; m) **Jan Bocace** – auteur van de Franse brontekst; *Urbaen*: z.r.

1. http://en.wikipedia.org/wiki/Giovanni_Boccaccio

[Jan Evangelist, sent] a) de apostel en evangelist Johannes¹ (*Matteüs* 10: 3)² – de adonis onder de apostelen en verloofde van Maria Magdalena – gedurende de Middeleeuwen in populariteit de mindere van Johannes de Doper (zie **[sent Jan Baptist]**) – zie ook **[Sent Jans dach]** 2; b) zoon van Zebedeüs en Maria Salomas – jongere broer van Jacobus de Meerdere; d) één van de twaalf discipelen – Jezus’ meest geliefde apostel – auteur van het bijbelboek *Johannes*, waarin opgenomen de *Apocalyps* – pleegzoon van Maria, en gedurende de Middeleeuwen de auteur van haar biografie, die deels teruggevonden kan worden in de (Middelnederlandse vertaling van) *Legenda aurea* en de *Bliscapen* – feestdagen 6 mei (marteling) en 27 december; e) **[sente Jan]**; g) door de auteur van het heiligenleven van sente Aeghte aangeroepen als getuige dat hij de waarheid geschreven heeft <sente Ian> *Aeghte*: r. 771; e) **sinte Jan Ewangeliste**; g) begraven in Effesus; *Alexander*: boek VII, r. 1329; e) **sente Jan** – evangelist; g) beschreef hoe de apostel Thomas aanvankelijk weigerde te geloven in de opstanding van Jezus; *Brandaen*: r. 1923; e) **sancte Johan** – evangelist, auctoritas <sunte Johan> *Graal*: r. 184, 205, 211; e) **Jan Ewangeliste**; f) pleegzoon van Maria; g) aanwezig bij de kruisiging van Jezus van Nazareth <Jan, sinte Jan, sinte Janne> *Leven Ons Heren*: r. 3269, 3515, 3554, 3557, 3573, 3597, 3609, 3619, 3622, 3804, 3811, 3825, 3844, 3854, 4583, 4630, 4636; e) **[sint Jan]** – aangeroepen bij het nemen van afscheid: “sinte Bernaerts geleye moet bi u sijn sint Jans vrientschap ende sint Geertruys minne” – de naam van Bernaert komt hier uit de lucht vallen, gebruikelijk(er [?]) lijkt J(oh)ans geleide en Geertruis minne (*MNW* s.v. GELEIDE EN MINNE – volgens Jacob Grimm (*Deutsche Mythologie* I, p. 54) was Johannes de Evangelist de favoriete heilige van Geertrui, en had Johannes een keer vergiftigde wijn opgedronken zonder daar ziek van te worden) <Jans> *Limborch Prz*: p. 4; e) **Johan** – evangelist; f) zoon van Zebedeus – broer van sent Jacob; *Meinet*: r. A327, 40; e) **sinte Johan**; g) onder anderen aangeroepen door Bretel en Ulfijn <Sente Jan, Sunte Johan> *Merlijn*: r. 12108, 31528; e) **sinte Jan Ewangeliste** <Jan, sinte> *Segbelijn*: r. 1861, 1872, 6408, 7717, 9647; e) **sente Johan Ewangeliste** – zegsman; g) beschreef het Hemels Jeruzalem – ligt begraven in Ephesus <Jhan Ewangeliste, Johan Ewangeliste> *Troyen*: r. 17614, 28902; e) **Johannes Ewangeliste** (or. Iohannes evangelista); f) zoon van Sebedeus – broer van Jacob die Meerder; *Turpijn*: II, r. 16; e) **Johannes** – discipel; g) stond met Maria naast het kruis, waaraan de “Heilige Propheet” hing; *Wrake Vb*: fol. A4v.

Jan Ewangeliste zie **[Jan Evangelist, sent]**

Jan Perilleux e) **Jan Perilleux** – hertog van Normandien; g) toernooiridder; *Parijs*: z.r.

1. http://en.wikipedia.org/wiki/John_the_Evangelist

2. http://vulgate.org/nt/gospel/matthew_10.htm

Jan Talbot a) refereert mogelijk aan sir John Talbot ¹ (1384-1453), Engels legeraanvoerder, gesneuveld te Castillon, Dordogne; e) **Jan Talbot alias Witte Ridder** – Engels ridder, afkomstig uit Cantelberghe; g) reisgenoot van Olyvier van Castillen – door Olyvier eervol begraven; *Olivier*: fol. C2v, C3r, K3r.

Jan de Parijs zie **Jehan de Parijs**

Jan de Vondelick zie **Jan uut den Vergiere**

Jan uut den Vergiere e) **Johan ûz dem Virgiere** – reuzendoder; f) zoon van graaf Ruprecht en de zuster van de koning van Frankrich – geliefde en latere echtgenoot van Clarie; g) ooit te vondeling gelegd in de boomgaard van keizer Sigemunt van Rome, die hem opvoedt als zijn eigen zoon – doodt de Saraceen Ferreon – krijgt in een woedeaanval van de keizerin te horen dat hij een vondeling is – doodt de reus die Rome bedreigt – doodt de reus Isenwit die Parijs bedreigt; *Johan*: r. 134, 274, 300, 367, 374, 447, 457, 472, 525, 738, 817, 882, 897, 956, 1017, 1033, 1041, 1080, 1089, 1129, 1145, 1173, 1198, 1221, 1248, 1251, 1276, 1288, 1289, 1307, 1346, 1351, 1355, 1364, 1367, 1380, 1395, 1404, 1416, 1537, 1551, 1601, 1632, 1637, 1655, 1695, 1725, 1734, 1744, 1757, 1817, 1823, 1837, 1841, 1850, 1944, 1953, 1963, 1971, 2004, 2009, 2025, 2046, 2101, 2111, 2139, 2179, 2192, 2195, 2218, 2221, 2238, 2271, 2282, 2319, 2322, 2326, 2346, 2373, 2385, 2404, 2427, 2446, 2458, 2459, 2475, 2483, 2504, 2525, 2527, 2536, 2553, 2587, 2599, 2608, 2629, 2632, 2702, 2715, 2728, 2736, 2753, 2797, 2815, 2824, 2857, 2861, 2665, 2874, 2883, 2913, 2915, 2927, 2930, 2965, 2976, 3012, 3018, 3023, 3034, 3048, 3054, 3058, 3063, 3073, 3080; e) **(joncker) Jan uut den Vergiere** – ridder – reuzendoder – later keizer van Rome en koning van Vranckrijck; f) buitenechtelijke zoon van graaf Robrecht van Artoys en Bollonoys en Isabella van Vranckrijck, zuster van koning Lodewijck van Vranckrijck – geliefde en latere echtgenoot van Gloriande van Rome – vader van Joncker Jan en Sigismundus 2 – neef van koning Lodewijck van Vranckrijck; g) te vondeling gelegd in de boomgaard van keizer Sigismundus van Rome – als volwassene herenigd met zijn ouders – maakt voor zijn dood zijn zoon Sigismundus koning van Vranckrijck en belooft zijn zoon Joncker Jan het keizerrijk van Rome <Heer Jan, Heer Jans, Jan de Vondelick, Jan uyt den Vergiere, Jan wt den Vergiere> *Joncker Jan*: p. 170-216, 219-231.

Jan van Araneiat e) **Jan van Araneiat**; g) toernooiridder; *Parijs*: z.r.

Jan van Berry a) Jean, duc de Berry ² (1340-1416); b) derde zoon van koning Jan de Goede van Frankrijk en Bonne van Luxemburg – echtgenoot van Jeanne II van Auvergne; c) hertog van Berry (1360) en Auvergne (1389) – graaf van Poitou (1357) en Auvergne (1389); e) **Jan van Berry alias Jan (sone) van Vranckerijcke** – hertog – in wiens handen de burcht Lusignen valt; *Meluzine*: fol. Z4vb.

1. http://en.wikipedia.org/wiki/John_Talbot,_1st_Earl_of_Shrewsbury

2. http://fr.wikipedia.org/wiki/Jean_Ier_de_Berry

- Jan van Bourboen** e) **Jan van Bourboen**; f) neef van de Franse koning; g) toernooiridder; *Parijs*: z.r.
- Jan van Brabant** a) refereert aan Jan I¹ (1253-1294); b) zoon van Hendrik III van Brabant en Aleida van Bourgondië; c) hertog van Brabant (1267-1294); e) **Jan van Brabant**; g) toernooiridder; *Parijs*: z.r.
- Jan van Breuvez** e) **Jan van Breuvez**; g) toernooiridder <Johan> *Parijs*: z.r.
- Jan van Lacviden** a) door Te Winkel (*Ontwikkelingsgang*, deel I², p. 239) onbeargumenteerd (en vrijwel zeker ten onrechte) geïdentificeerd als hertog Jehan de Lanson, hoofdpersoon in het gelijknamige chanson de geste (dat qua eigennamen geen enkel spoor heeft achtergelaten in de bewaard gebleven Middelnederlandse Karelepiek) – mogelijk is Lacviden een verbastering van l'Aquitain, vgl. Hughe dAvernaes die enkele regels verder genoemd wordt; e) **Jan van Lacviden**; g) exemplarische opstandeling tegen Karel de Grote; *Renout*: r. 600.
- Jan van Mes** e) **Jan van Mes** – ridder; g) bevrijdt in Coelne Judit uit een bordeel en brengt haar naar Aken – gaat naar Parijs om Yoen over zijn dochter te berichten, maar wordt ziek en sterft voordat hij Yoen gesproken heeft – begraven in de Sent Pauwels-kerk te Greven <Jan, Janne, Jan van Mets, van Mes Jan> *Lorreinen J*: fragm. I, r. 274, 384, 404, 413, 423, 479, 492, 1059-1060, 1177, 1202-1203, 1207, 1274, 1890-1891.
- Jan van Parijs** zie **Jehan de Parijs**
- Jan van Pontieu** a) Jehan de Pontieu, hertog van Ponthieu; b) broer van 'la dame de Ponthieu', de moeder van Saladijn; e) **Jan van Pontieu** – hertog, later koning van Akers; f) broer van de hertogin van Pontieu – oom (broer van de moeder) van Saladijn; g) op beschuldiging van een samenzwering tegen de koning uit Vrankeric verbannen – neemt deel aan het toernooi te Camerijc – door Saladijn tot koning van Akers benoemd <Janne> *Saladijn*: r. 337, 393, 396, 466, 493, 502, 547, 589, 679, 704, 772, 785, 972, 1166, 1192.
- [**Jan van Rodes!**, **Sent**] zie [**Sent Jan van Rodes!**]
- Jan van Triere** e) **Jan van Triere** – bisschop van Triere; g) eerst belegerd door de hertog van Loreynen c.s. – laat door verraad Heyndrick van Lymborch gevangennemen door de Lotharingers – uit wraak belegerd door hertog Otto van Lymborch – verliest en sluit vrede; *Limborch Prz*: p. 45, 46.
- Jan van Vlaenderen** e) **Jan van Vlaenderen**; g) toernooiridder; *Parijs*: z.r.
- Jan (sone) van Vranckerijcke** a) or. Jehan filz du roy de France, duc de Berry et d'Auvergne – Jean, duc de Berry (1340-1416) – de Middelnederlandse vertaler lijkt koningszoon Jan te verwarren met zijn vader koning Jan, omdat hij in de proloog "Coninck Jan van Vranckerijcke" genoemd wordt en in de epiloog "Janne sone van Vranckerijck"; b) derde zoon van koning Jan de Goede van Frankrijk en Bonne van Luxemburg – echtgenoot van Jeanne II van Auvergne;

1. http://de.wikipedia.org/wiki/Johann_I._%28Brabant%29

c) hertog van Berry (1360) en Auvergne (1389) – graaf van Poitou (1357) en Auvergne (1389); e) **Jan (sone) van Vranckerijcke** alias **Jan van Berry** – hertog van Berry en Avergnen, graaf van Poytau, Stampes en Bouloingnen; g) in wiens opdracht de gedenkwaardige historie van Meluzine werd opgetekend – eerste bewoner van het slot Lusignen, die niet tot het geslacht van Lusignen behoort <Janne van Vranckerijck, Jans> *Meluzine*: fol. A2ra, Z4vb, Z5rb.

Jan van Vranckerijcke zie **Jan (sone) van Vranckerijcke**

Jan wt den Vergiere zie **Jan uut den Vergiere**

Janijn a) or. Janon, (lett. de Genuees) nes en Genuier; e) **Janijn**; g) hoofdpersoon in het exempel ['Roma'] verteld door de keizerin om haar echtgenoot te overtuigen van de schuld van haar stiefzoon, die zij [valselijk] beschuldigt van verkrachting: oude, wijze man in Rome construeerde een 'engijn' waarmee hij de onnozele Serrasine op de vlucht joeg; 7 *Vroeden*: r. 3425, 3428, 3439, 3459.

Janiclus zie **Janiculus**

Janiculus j) Mons Janiculus / Janiculum, ¹ één van de zeven heuvels van Rome, gelegen op de rechteroever van de rivier de Tiber – lett. aan Janus gewijde berg; k) **Janiculus** – oudste burcht in Pallante, gebouwd door koning Janus; *Troyen*: r. 37917; k) **Janiclus** – tweede burcht, verder als boven; *Troyen Prz*: fol. 147vb.

Janus a) Janus, ² gedurende de Middeleeuwen in eerste instantie de eerste koning van Rome, en pas in tweede instantie de Oud-Italische god van de in- en uitgang en van het begin van het jaar en de dag; b) volgens de *Sp. hist.* I², 20, 8 de vader van koning Saturnus; d) afgebeeld als een kop met twee gezichten; e) **Janus**; g) bouwde in Lacie de burcht Janiculus; *Troyen*: r. 37912; e) **Janus**; g) verder als boven; *Troyen Prz*: fol. 147vb.

[**Jans dach, Sent**] zie [**Sent Jans dach**] 1 & 2

[**Jans kerke, Sent**] zie [**Sent Jans kerke**]

Japhet a) Jafet ³ (*Genesis* 5: 32) ⁴; b) zoon van Noach – broer van Sem en Cham – vader van onder anderen Magog, Thiras en Tubal (zie **Magog**, **Tyras** en **Tubal**) – stamvader van de Indo-Europese volkeren; d) gedurende de Middeleeuwen geloofde men dat Japhet de stichter was van de stad Jaffa (zie **Jaffa**); e) **Japhet**; f) (tweede) zoon van Noë – broer van Sem en Cham – vader van Tyras; g) bespote niet zoals Cham zijn door de onverwachte kracht van de wijn dronken in slaap gevallen vader die “was ontteect tusscen die been,” maar dekte hem samen met Sem beschaamd toe <Jafets> *Alexander*: boek IV,

1. <http://en.wikipedia.org/wiki/Janiculum>

2. <http://en.wikipedia.org/wiki/Janus>

3. <http://en.wikipedia.org/wiki/Japhet>

4. http://vulgate.org/ot/genesis_5.htm

r. 520; boek VII, r. 1461; e) **Jafet**; f) vader van Sieras <Jafets> *Troyen*: r. 29029.

[Japix] a) de geneesheer Iapyx¹; e) **Lapis** – (Trojaans) geneesheer; g) geneest Eneas nadat deze door een vergiftigde pijl in zijn arm getroffen is; *Eneide*: r. 11896; e) **[Japix]** – geneesheer, in dienst van Eneas van Troyen; g) behandelt de door een speer gewonde Eneas vlak voor de tweekamp <Japixe> *Troyen*: r. 40320; e) **[Japix]** – meester / geneesheer van Eneas van Troeyen; g) verder als boven <Japixse> *Troyen Prz*: fol. 161va.

Jarba a) koning Iarbas,² koning van Gaetulia (het zuiden van het huidige Algerije); d) in een andere versie van het verhaal over Dido / Elissa eist koning Iarbas van Mauretanië Elissa als vrouw op nadat zij Carthago tot bloei heeft gebracht op een stuk land dat zij van de bewoners ter plaatse had ontvangen; e) **Serbas** – koning van Affrica; g) Dydo koopt voor een gering bedrag een stuk land van hem ter grootte van een ossenhuid; *Minnen loep*: boek I, r. 1043; e) **Jarba** – koning in Affrycke; g) beloofde de uit Tieren gevluchte Dydo zo veel land te verkopen als zij met een ossenhuid, die zij in reepjes snijdt, kan omspannen – begeert Dydo als bruid – jaloers op Eneas van Troyen, smeekt Jupiter hem te laten vertrekken; *Troyen*: r. 36644, 36841, 36918; e) **Alba** – koning van Affrica; g) verder als boven; *Troyen Prz*: fol. 140ra, 141rb.

Jasius a) in Vergilius' *Aeneis*: Iasius, vader van Atalante – mogelijk corrupt [?], bedoeld wordt Tros,³ kleinzoon van Dardanus (zie **Troas**); d) volgens *Le Recoeil des Histoires de Troyes* (ca. 1464) van Raoul Lefèvre was Jasius een zoon van koning Chorinthus en Ellectra (zie **Electren**) en een jongere broer van Dardanus (zie **Dardanus**); e) **Jasius**; f) grootvader van de moeder van Anchises – afstammeling van Dardanus; *Troyen*: r. 35829; e) **Jasus**; f) grootvader van de moeder van Anchises; *Troyen Prz*: fol. 135rb.

Jason 1 a) Jason / Iason⁴; b) zoon van Aeson van Iolkos – neef van Pelias – echtgenoot van Medea totdat hij haar kwijtraakt en dood waant – daarna echtgenoot van Creusa / Glauke; d) leider van de Argonauten en dankzij Medea's toverkunst de veroveraar van het Gulden Vlies op het eiland Colchis; e) **Jason**; f) echtgenoot van Medea; g) wiens kind door de jaloerse Medea verscheurd wordt, nadat zij al eerder uit liefde voor Jason haar eigen broer in stukken had gehakt en haar vader verraden had <Jasons> *Buevijs*: fol. A2v, A3v; e) **Jason van Mirmidonien** – Grieks ridder, prins, later koning van Mirmidonien; f) enige zoon van koning Eson van Mirmidonien – kleinzoon van koning Jupiter – neef van Peleus (in de Oudfranse traditie wordt Pelias, halfbroer van Aeson en oom van Jason, verward met Peleus, zoon van Aeacus en kleinzoon van Jupiter) – echtgenoot van Medea – vader van Jason en nog een zoon –

1. <http://en.wikipedia.org/wiki/Iapyx>

2. <http://en.wikipedia.org/wiki/Iarbas>

3. http://en.wikipedia.org/wiki/Tros_%28mythology%29

4. <http://en.wikipedia.org/wiki/Jason>

echtgenoot van Creusa – echtgenoot van koningin Mirro; g) vriend van Hercules – verliefd op koningin Mirro – geliefde van koningin Ysiphile, bij wie hij een zoon verwekt – ontvoert Medea op haar uitdrukkelijk verzoek, in ruil voor haar onmisbare hulp bij het veroveren van het Gulden Vlies op de draak en andere vreselijke beesten op het eiland Colcos – trouwt in Chorinthen met Creusa, die daarop door Medea wordt gedood – trouwt met Mirro als haar dienstknecht genaamd **Sambor** – door valse informatie in Olifernen belegerd door koning Eson van Mirmidonien – vlucht na Mirro's dood en verzoent zich na vele omzwervingen met Medea in Thessalen – wordt koning van Mirmidonien en krijgt met Medea nog vele kinderen <Jasoen, Jasons> *Jason*: fol. 2v, 3r, 4r-14v, 17r-23r, 25r-38r, 39r, 40r, 41r-53v, 54v-60r, 61r, 62r-70v, 75r, 90v-102r, 103r-120r, 121r-126r, 127r-130r, 131r-156r, 157r-158v, [158v], 159r-161r; e) **Jason**; f) minnaar van Media; g) vriend van Hercules – haalt dat Guldene Vlies van Colchas – schaakt Media; *Merlijn*: r. 23550, 23553; e) **Jason**; f) neef van Peleus – echtgenoot van Medea – echtgenoot van Creusa; g) door zijn oom Peleus valselijk op pad gestuurd om het Gulden Vlies te halen – belandt op weg naar Colcos door tegenwind bij Ysiphile, maakt haar zwanger, maar verlaat haar – verovert met hulp van Medea het Gulden Vlies, huwt haar en krijgt bij haar twee kinderen – huwt later met Creusa, op welke bruiloft Medea dood en verderf zaait <Jasons, Yason> *Minnen loep*: boek I, r. 602, 611, 616, 618, 624, 627, 629, 659, 668, 680, 684, 706, 2136, 2145, 2163, 3251; boek II, r. 1678; boek IV, r. 501, 503, 506, 529, 533, 543, 546, 552, 572, 1810; e) **Jason** – Griek, ridder; f) zoon van Eson – neef van koning Peleas 1 – echtgenoot van Medea – verwant van Hercules; g) vriend van Hercules – verovert met hulp van Medea's toverkunsten het Gulden Vlies – krijgt van haar een talisman, een zalf en een ring met steen om beschermd te zijn en een brief <Jasoen, Jasons, Jazoen> *Troyen*: r. 19, 67, 72, 660, 674, 683, 717, 723, 735, 745, 781, 844, 850, 868, 876, 888, 900, 916, 947, 971, 1037, 1045, 1075, 1157, 1202, 1211, 1219, 1231, 1273, 1279, 1315, 1343, 1421, 1460, 1463, 1487, 1495, 1499, 1508, 1519, 1531, 1580, 1602, 1631, 1645, 1647, 1663, 1670, 1706, 1712, 1715, 1726, 1743, 1757, 1789, 1814, 1819, 1840, 1843, 1861, 1867, 1892, 1893, 1917, 4885, 5037, 6332, 25833, 29257; e) **Jason**; g) veroverde het Gulden Vlies; *Urbaen*: z.r.; e) **Jason**; g) de eerste zeevaarder; *Vlaamse Rose*: fragm. Al, r. 271.

Jason 2 e) **Jason** (jr.); f) zoon van Jason van Mirmidonien en Medea; g) gedood door zijn moeder die zich op Jason sr. wil wreken; *Jason*: fol. 130r, 152r, 156r, 156v, 157v.

Jason van Mirmidonien zie **Jason 1**

Jasus zie **Jasius**

Jean de Pari(j)s zie **Jehan de Parijs**

Jean van Parijs zie **Jehan de Parijs**

Jechemas a) de nu gangbare naam Iechemias berust op een vergissing: het handschrift leest Iechemas – mogelijk een referentie aan c.q. een verbastering

van (Joachim) Jechonias (*1 Kronieken* 3: 16), ¹ koning(en) ten tijde van de Babylonische ballingschap; e) **Jechemas**; g) exemplarisch ongelukkig man – ridder ten tijde van Judas Machabeus – ziet hoe een wolvenechtpaar zijn zonen wegdraagt naar hun hol om hen daar liefdevol groot te brengen – van ellende tot de bedelstaf vervallen; *Jechemas*: fragm. IV, r. 28.

Jeeries a) Jervais Lanches, ook Geroas – mogelijk dezelfde als **Choles** en **Ursijn**; e) **Jeeries** – ridder in dienst van de koningen Ban en Bohort; *Merlijn*: r. 12514.

Jegoen zie **Jeroen**

Jehan Dalijs a) Jehan d'Alis / d'Alie, kruisridder uit Berry, metgezel van Pieter de Heremiet en Boudewijn I van Bouillon – romanfiguur, maar mogelijk ook een referentie aan abt Jean d'Alie van Fécamp (1028-1078), die tijdens een pelgrimage naar het Heilig Land gevangen werd genomen; e) **Jehan Dalijs** – kruisvaarder; g) bij de berg Kieveroet door de Saracenen gevangengenomen; *Boudewijn*: r. 180.

Jehan de Parijs a) or. Jehan de Paris; e) **Jehan de Parijs**; f) zoon en enig kind van de (overleden) koning van Vranckrijk; g) schuilnaam van **Jehan van Vranckerijc** – reist met de koning van Enghelandt naar Spaengien om diens voorgenomen huwelijk met kroonprinses Anne van Spaengien te dwarsbomen <Jan, Jan de Parijs, Jan van Parijs, Janne van Parijs, Jans, Jean de Parijs, Jean de Paris, Jean van Parijs, Jehan, Jehan van Parijs> *Jan Parijs*: fol. A1r-A2r, C1v-C4v, D1r-D4v, E1r-E4v, F1r-F4v, G1r-G4r.

Jehan van Vranckerijc a) or. Jehan de France; e) **Jehan van Vranckerijc** – kroonprins van Vranckrijk; g) reist onder de schuilnaam **Jehan de Parijs** met de koning van Enghelandt naar Spaengien om diens voorgenomen huwelijk met kroonprinses Anne van Spaengien te dwarsbomen; *Jan Parijs*: fol. G2v.

Jelis a) Gilis, leenman van Karel de Grote; d) gedood te Roncesvalles; e) **Jelis** – graaf; *Roelant*: r. 1582.

Jeneven zie **Geneven**

Jenev(e)re zie **Genevere 1**

Jenover(e) zie **Genevere 1 & 2**

Jenovre zie **Genevere 1 & 2**

Jeremias zie **Jheremias**

Jericho zie **Jhericho**

Jerin zie **Gelinus**

Jeroboam a) Jerobeam I ² (*1 Koningen* 12: 2) ³; c) koning van Israël c.q. het Noordrijk (ca. 926-904 v.C.); d) wordt koning van de Israëlieten in het Noordrijk na de scheuring van het rijk onder Rechabeam; e) **Jeroboam** – koning van Israhel in Samarien; *Alexander*: boek IV, r. 833.

1. http://vulgate.org/ot/1chronicles_3.htm

2. <http://en.wikipedia.org/wiki/Jeroboam>

3. http://vulgate.org/ot/1kings_12.htm

Jeroen a) de heilige Jeroen¹ van Noordwijk [?] († 856) of toch Sophronius Eusebius Hiëronymus [?] (347-ca. 420) – zie [sent **Jheronimus**]; d) martelaar onder de Noormannen – herbegraven in 955 in het klooster te Egmond, nadat hij aan een boer verschenen was om over zijn graf te klagen – exemplarische Hollandse heilige – feestdag 17 augustus; e) **Jeroen** <Jegoen> *Florigout*: r. 3658, 4652.

Jeronimus zie [Jheronimus, sent]

Jerusalem zie Jherusalem

Jesse a) or. Jesses, de zesde van de Sept Sages – het exempel ‘vidua’ dat Jesse verteld is een lokale variant van ‘de weduwe van Efeze’, één van de meest vrouwonvriendelijke teksten die de Oudheid en de Middeleeuwen rijk zijn; e) **Jesse** – de zesde van de Seven Vroeden; g) verdedigt de door zijn stiefmoeder valselijk van verkrachting beschuldigde keizerszoon met een exempel ‘vidua’: de hertog van Lorreine verwondt per ongeluk zijn beeldschone echtgenote en sterft van wroeging – zijn weduwe maakt aanvankelijk veel rouwmisbaar, maar als zij een nieuwe man ontmoet is zij zelfs bereid het lichaam van haar overleden echtgenoot te verminken om haar nieuwe man terwille te zijn; 7 *Vroeden*: r. 152, 167, 3045, 3055, 3057, 3069, 3085, 3087, 3096, 3103, 3360, 3376.

Jesus zie **Jhesus Kerst van Nazarene**

Jesus Christus (van Nasarenen) zie **Jhesus Kerst van Nazarene**

Jesus Cristus zie **Jhesus Kerst van Nazarene**

Jesus van Nazarene(n) zie **Jhesus Kerst van Nazarene**

Jesus van Nazareth zie **Jhesus Kerst van Nazarene**

Jezabel a) Izebel² (*1 Koningen* 16: 31)³; b) echtgenote van koning Achab; d) dwong haar man tot afgoderij – exemplarisch heerszuchtige vrouw; e) **Jezabel**; g) “streec die bose vedel”; *Minnen loop*: boek I, r. 2490.

Jezechiel zie **Ezechiel**

Jhan zie [Jan Baptist, sent]

Jhan Evangeliste zie [Jan Evangelist, sent]

Jhaphes zie **Laryse 2**

Jheremias a) de profeet Jeremia (*Jeremia* 1: 1)⁴; d) voorspeller van de komst van Nebukadnessar II, reden waarom hij door koning Jo(i)achim (Jechonias) in het gevang gegooid werd; e) **Jeremias** – profeet; g) door Alexander de Grote begraven in Alexandrie 1, zodat sindsdien geen slangen meer in de stad komen – beweent de dood van Josias <Jeremien> *Alexander*: boek III, r. 924; boek IV, r. 870, 887; e) **Jheremias**; g) verwelkomt Jhesus als die op

1. http://nl.wikipedia.org/wiki/Jeroen_van_Noordwijk

2. http://en.wikipedia.org/wiki/Jezebel_%28Bible%29

3. http://vulgate.org/ot/1kings_16.htm

4. http://vulgate.org/ot/jeremiah_1.htm

paaszaterdag met een kruis de poort van de Hel openbreekt; *Leven Ons Heren*: r. 4238.

Jhericho h) Jericho ¹ in Palestina gelegen op de Westelijke Jordaanoever nabij de rivier de Jordaan ² en de Dode Zee ³ – in de Oudheid was Jericho ⁴ stad in een exemplarisch vruchtbare regio, waar ook de uiterst zeldzame en kostbare balsemstruik groeide; i) **Jericho**; *Jebemas*: fragm. II, r. 2; i) **Jherico** – Saraceens koninkrijk – bondgenoot van sultan Carodos van Babilonien; *Limborch Prz*: p. 116, 117; i) **Jhericho** – waar, in Abrahams boomgaard, het hout van Roharts staf groeide; *Meinet*: r. A260, 5.

Jherico zie **Jhericho**

[Jheronimus, sent] a) Hiëronymus van Strido(n) ⁵ (340 / 342–420) – lett. ‘heilige naam’; d) kerkvader – auteur van vele werken zoals *De viris illustribus* en het *Vitae sanctorum patrum sive Vitas Patrum* (in het Middelnederlands vertaald als ‘het Vaderboek’, maar vooral bekend als de vertaler uit het Hebreeuws in het Latijn van het Oude Testament, de *Biblia Vulgata*, welke bijbelvertaling gedurende de Middeleeuwen als de juiste gold – stierf te Bethlehem – feestdag 30 september; e) **sinte Jeronimus**; g) vertaalde een niet nader genoemde tekst c.q. teksten vanuit het Grieks in het Latijn; *Alexander*: boek VII, r. 698; e) **Jheronimus**; g) die de *Cronicis* van Eusebius uit het Grieks in het Latijn vertaalde – die de ouderdom van de wereld uitgerekend heeft; *Caesar Prz*: fol. 60r; e) **sente Jheronimus** – zegsman; g) schreef de *Vitas Patrum* en vertelt daarin de ontmoeting van sentte Anthonys met Centauroen; *Troyen*: r. 13774, 13821.

Jherulem zie **Jherusalem**

Jherusalen zie **Jherusalem**

Jherusalem h) Jeruzalem ⁶ in Judea, in het huidige Israël-Palestina – gedurende de Middeleeuwen Hierosolima geheten, wat vaak afgekort werd als IHRLM – groeide in de loop van het Oude Testament uit tot de hoofdstad van het Joodse (konink)rijk (*1 Samuël* 17: 54) met daarin de Tempel van Salomo – stad waar Jezus van Nazareth omstreeks het jaar 33 gekruisigd zou zijn – in het jaar 70 ingenomen door een Romeins expeditieleger onder aanvoering van Titus Flavius Vespasianus (zie **Titus**), waarbij de Tempel verwoest werd en waarvan Flavius Josephus (zie **Josephus**) een ooggetuigeverslag schreef: *De bello iudaico* – gedurende de Middeleeuwen en met name tijdens de Kruistochten sprak men van het koninkrijk Jeruzalem – heilige stad van Joden, Christenen en Mohammedanen – (de kerk van) het Heilig Graf, waarin Jezus van Nazareth vanaf Goede Vrijdag drie dagen gelegen zou hebben voordat Hij

1. http://cf.hum.uva.nl/dsp/scriptamanent/Google_Earth/Jericho.kmz

2. http://en.wikipedia.org/wiki/Jordan_River

3. http://en.wikipedia.org/wiki/Dead_Sea

4. <http://en.wikipedia.org/wiki/Jericho>

5. <http://en.wikipedia.org/wiki/Jerome>

6. http://cf.hum.uva.nl/dsp/scriptamanent/Google_Earth/Yerushalayim.kmz

op Paaszondag verrees, is gedurende de Middeleeuwen het belangrijkste Christen bedevaartsoord – de naam Jeruzalem wordt zowel letterlijk als figuurlijk gebruikt: 1) de stad (sensus litteralis), 2) de ziel (sensus moralis), 3) de kerk (sensus typologicus), 4) de hemel (sensus anagogicus) – los hiervan fungeert Jeruzalem ook als pars pro toto voor het land Israël c.q. het Heilig Land c.q. het Beloofde Land – ook als het Hemels Jeruzalem zoals voor het eerst beschreven door Johannes in *Openbaringen* (21, 10); i) **Jherusalem** – nieuwe naam van **Salem**, zo geheten vanaf koning Davit – Alexander de Grote erkent de goddelijke status van de stad (zoals hem al veel eerder in een droom was gezegd) en eerbiedigt de stad en haar Joodse inwoners; *Alexander*: boek II, r. 1029, 1036, 1166; boek III, r. 721, 732, 847, 1027; boek IV, r. 831, 844, 1061; boek VII, r. 1157; i) **Jherusalem** – Christen pelgrimsoord – reisdoel van de uit Damast vluchtende Buevijn van Austoen – waar Buevijn biecht bij de patriarch <Jerusalem> *Buevijn*: fol. D3r, E1r, E1v, E6v, I6v; i) **Jherusalem**; *Caesar*: r. 149; i) **Jerusalem** – stad – waar Gods Zoon gemarteld werd om de mensheid van Adams schuld te verlossen; *Eneide*: r. 13414; i) **Jherusalem** – residentie van Pilatus, de Romeinse landvoogd ten tijde van Jezus van Nazareth; *Graal*: r. 153, 499, 623, 637; i) **Jerusalem** – patriarchaat – bedevaartsoord – door de heidenen bezet – waar Reynout en Maeldegis in het Christen leger vechten – waar Maeldegis door de heidenen gedood wordt <Jherusalem> *Heemskinderen*: p. 9, 38, 70, 88, 193, 195, 196; i) **Jherusalem** – koninkrijk van Corbohap, door hem overgedragen aan zijn zoon Cormunerant <Jerusalem> *Helias Prz*: p. 38, 62, 77-79, 83, 84; i) **Jherusalem** – bijbelse stad; *Huge V*: r. 242; i) **Jherusalem** – Christen koninkrijk – waar het geslacht Van den Swane, d.i. (het nageslacht van) de oudste zoon van Hughe van Bourdeus en Claramonde koning zal zijn <Jherusalemenn> *Hugbe Prz*: p. 16, 83; i) **Jherusalem** – hoofdstad van het Heilig Land – waar met Gods hulp de heidenen verslagen werden; *Joncker Jan*: p. 197; i) **Jherusalem** – waar Pylatus baljuw was; *Judas*: r. 80, 82, 84; i) **Jherusalem** – Joseph van Aromathien bracht de Graal uit Jherusalem weg; *Lanceloet*: boek III, r. 1444, 3539, 6289; i) **Jherusalem** – zowel gebruikt als pars pro toto voor het Beloofde Land als de stad waar Jezus van Nazareth Zijn passie onderging, gekruisigd werd en verrees, alsook het hemelse Jeruzalem <Jherulem> *Leven Ons Heren*: r. 1051, 1129, 1334, 1338, 1348, 1395, 1507, 1515, 1535, 1549, 1616, 4903; i) **Jherusalem**; *Limburch*: boek XII, r. 6; i) **Jherusalem**; *Lymburch*: boek XII, r. 6; i) **Jherusalem** – bedevaartsoord – waar Elene bij de patriarch biecht; *Lorreinen V*: fragm. C, r. 1; i) **Jerusalem** – hoofdstad van het Joodse rijk – plaats van de kruisiging van Jhesus Christus – pelgrimsoord voor Christenen <Jherusalem> *Malegijs*: p. 30, 283; i) **Jherusalem** – het heilige land; *Meinet*: r. A328, 18; A431, 6; i) **Jherusalem** – door Tytus en Vespasianus verwoest om de kruisiging van Jhesus; *Meluzine*: fol. G1rb, G1va, R6vb; i) **Jerusalem** – reisdoel van Merlijn, in handen van de Saraceense koning Flualis; *Merlijn*: r. 34409; i) **Jherusalem** – stad waarbinnen David de Ark Gods heeft gebracht; *Minnen loep*: boek IV, r. 668, 671, 708;

- i) **Jerusalem** – hoofdstad van het Heilige Land; *Ongeïdentificeerd 1*: r. 93;
 i) **Jherusalem** – waar Ogier tijdens zijn pelgrimstocht het Heilige Graf bezoekt, zo ook Karahen / Atharijs tijdens zijn zoektocht naar Ogier; *Ogyer*: r. 21064, 21652; i) **Jherusalem** – reisdoel van Godevaert Dalenson; *Parijs*: z.r.; i) **Jerusalem** – heilige stad – Christen pelgrimsoord; *Partinoples*: p. 45;
 i) **Jherusalem** – bedevaartsoord – belegerd door de heidenen – veroverd door Reynolt en het Christen leger; *Reinolt*: r. 6, 1178, 1220, 1234, 3122, 11988, 14092, 14095, 14105, 14121, 14134, 14141, 14147, 14448; i) **Jherusalem** – bedevaartsoord – ingenomen door de heidenen – waar Renout en Maleghijs tegen de heidenen vechten <Jherusalen> *Renout*: r. 1841, 2177, 2182, 2196, 2214, 2227, 2234, 2241, 2269; i) **Jherusalem** – bezet door de heidenen – belegerd door de Christenen – sterfplaats van Saladijn; *Saladijn*: r. 28, 49, 69, 89, 114, 328, 426, 668, 954, 986, 1090, 1180, 1360, 1368, 1652;
 i) **Jherusalem** – koninkrijk van Prides; *Segbelijn*: r. 56, 62, 276, 843, 1620, 1642, 2101, 2312, 2660, 2678, 3004, 3228, 3286, 3384, 3574, 3684, 4463, 4554, 4818, 5346, 5400, 6922, 6949, 7013, 7118, 7128, 7359, 7652, 7989, 8207, 8439, 8726, 10020, 11780, 11795, 11829, 11847; i) **Jherusalem** – Christen pelgrimsoord; *Sibilla*: r. 825; i) **Jherusalem** – “dat hemelsche Jherusalem” zoals beschreven door sentte Johan Ewangeliste – stad in Joden lant, veroverd door de Christenen op de Saracenen; *Troyen*: r. 17616, 28650;
 i) **Jherusalem** (or. Iherosolima) – waarheen Jacob de Meerder terugkeerde na in Galissien gepreekt te hebben en gedood werd door koning Herodes; *Turpijn*: I, r. 5; i) **Jherusalem** – stad in bezit van de opstandige Pylatus – ingenomen door keizer Vespasiaen van Rome als wraak voor Christus’ dood – waarna de Joden gedood of verkocht worden tegen de prijs van 30 voor één penning – en de hele stad verwoest wordt behalve Salomons Tempel en de Toren van Syon <Jerusalem, Jherusalen> *Wrake Vb*: fol. A1r, A1v, A2r, A3r, A3v, B4r, B4v, C1r, C1v, C2r, C2v, C3v, C4r, C4v, D1v, D2v, D3r, D3v, E1r, E1v, E2r, E2v, E3v, E4r, F1v, F2v, F4r.

Jherusalem! n) Jeruzalem!; o) **Jherusalem!** – strijdkreet van de Christenen; *Saladijn*: r. 253.

Jherusalemsche n) van / uit Jeruzalem; o) **Jherusalemsche** – afkomstig uit Jherusalem; *Saladijn*: r. 45.

Jherusalen zie **Jherusalem**

Jhesoen zie **Jhesus Kerst van Nazarene**

Jhesus zie **Jhesus Kerst van Nazarene**

Jhesus Christ(us) zie **Jhesus Kerst van Nazarene**

Jhesus Christus van Nazarene(n) zie **Jhesus Kerst van Nazarene**

Jhesus Karst zie **Jhesus Kerst van Nazarene**

Jhesus Kerst zie **Jhesus Kerst van Nazarene**

Jhesus Kerst van Nazarene a) Jezus van Nazareth, volgens de apostel Paulus en de evangeliën de mensgeworden Zoon van God, wiens geboortjaar het begin van ‘onze’ jaartelling is en die op 33-jarige leeftijd gestorven zou zijn om de zondige mens met Zijn Schepper te verzoenen – Jezus betekent: Jahwe redt –

Christus is de Griekse vertaling van het Hebreeuwse Messias, lett. ‘gezalvde’ (*Lucas* 4: 18)¹ – dezelfde als **Dauids kint** – zie ook **Kersten** en **die Kerstinen**; b) Zoon van God – zoon van de heilige maagd Maria – (pleeg)zoon van Jozef – neef van Johannes de Doper, Johannes de Evangelist en enkele andere apostelen; d) verwekt door de Heilige Geest te Nazareth – geboren te Bethlehem in Judea – groeide op in Egypte en later in Nazareth in Galilea (waarschijnlijker is dat de toenaam ‘Nazarene’ de Latijnse vertaling is van ‘Nazareër’ d.i. ‘heilige man’, de naam van één van de vele stromingen binnen de Joodse religie) – werd in de Jordaan gedoopt door Johannes de Doper – predikte vanaf zijn 30ste levensjaar het ‘ware geloof’ – op 33-jarige leeftijd te Jeruzalem op ‘Goede Vrijdag’ gekruisigd – volgens het apocriefe *Evangelie van Nicodemus* werd Zijn lichaam geborgen door Nicodemus en Jozef van Arimathea, in wiens maagdelijk graf Zijn lichaam werd bijgezet – wiens bloed bij de kruisafname in de Heilige Graal werd opgevangen – drie dagen na Zijn dood op Paaszondag verrezen – na veertig dagen ten hemel opgevaren – wonderdoener en Verlosser van de mensen die in Hem geloven – wiens geboorte als het eerste jaar van de Christen kalender geldt, die in elk geval al ten tijde van het Concilie van Nicea (AD 325) voor het gehele Romeinse Rijk gold – gedurende de Middeleeuwen wordt Jezus vereenzelvigd met (de mensgeworden) God en is Hij veel ‘aanweziger’ dan God de Vader, die beschouwd wordt als de (Joodse) God van het *Oude Testament*, en de Heilige Geest, die toch vooral dienst doet als een intermediair tussen God en de mens op een hoger niveau dan dat van engel – frappant is gelijkenis van Zijn verwekking met die van Alexander de Grote (zie **Alexander die Grote**), over wie het gerucht de ronde deed dat hij door een god verwekt was; e) **Jhesus**; f) zoon van Marien; g) aangeroepen; 7 *Vroeden*: r. 1440; e) **Jhesus Kerst** <Ihesus, Ihesus Kerst, Jhesus K[erst], Kerst, Kerste> *Aeghte*: r. 116, [401], 463, 490, 494, 566, 571, 582; e) **Jhesus Christus** <Christus> *Alexander*: boek III, r. 844; boek IV, r. 896; e) **Jesus van Nazarene** <Jesuse van Nazarene, Kerst> *Aubri*: r. 159, 351; e) **Jhesus Kerst** – draagt Brandaen middels een engel Gods op 9 jaar uit varen te gaan om te zien wat waarheid en leugen is <[Christus], (die heleghe) Kerst> *Brandaen*: r. 68, 1941, 1947, [2283]; e) **Jhesus Christus** – de ware god <Christum, Christus, Cristi Jesu, Jesu Criste, Jesum, Jesum Christum, Jhesum> *Buevijn*: fol. A2r, C1v, D1r, G3r, G3v, H6r, K4v, M3v; e) **Jhesus**; g) aangeroepen als beloner van goede werken; *Denensage*: r. 550; e) **Jhesus Kerste van Nazarene** <Ihesuse van Nazarene> *Eustaes*: r. 258, 307, 339; e) [**Jhesus**] <Jhesum> *Flandrijs*: r. 82; e) **Jhesus van Nazarene** – wordt ‘koning der Joden’ genoemd; f) zoon van God – zoon van Maria – (pleeg)zoon van Josep; g) gekruisigd door Pilatus in opdracht van de Joden – begraven door Joseph van Aramathia – na drie dagen opgestaan uit zijn graf – heeft alle zielen uit de Hel bevrijd <Cristus, Crustus, Jhesu Criste, Jhesum, Jhesum van Nazarene, Jhesus, Jhesus Crist, Jhesus Cristus> *Graal*:

1. http://vulgate.org/nt/gospel/luke_4.htm

REPERTORIUM VAN EIGENNAMEN IN MIDDELNEDERLANDSE LITERAIRE TEKSTEN

r. 147, 168, 177, 192a, 197, 278, 306, 333, 343, 346, 352, 357, 361, 398, 429, 438, 452, 458, 461, 470, 483, 495, 498, 505, 547, 621, 629, 1339, 1818, 1851, 2791, 2951, 2993, 3411, 4076, 4781, 9374, 9482, 9914; e) **Jesus Kristus** <Jesu, Jesu Cristi, Jesum van Nazarenen, Jhesus van Nazarenen>
Heemskinderen: p. 22, 146, 168, 189; e) **Jesus Christus** <Christe, Christum, Jesus> *Helias Prz*: p. 15, 22, 24, 34, 58; e) **Jhesus**; *Huge Br*: r. 65, 166; e) **Jhesus**; *Huge*: fragm. K, r. 90; e) **Jhesoen**; f) zoon van Marie; *Huge V*: r. 155, 212; e) **Jesus van Nazareth** <Criste Jhesu, Jesu, Jesum van Nazareth, Jesus, Jhesu, Jhesu Christe, Jhesu Christe, Jhesu Cristi> *Hugbe Prz*: p. 11, 16, 27, 34, 38-41, 59, 70, 83; e) **Cristus**; *Joban*: r. 1978; e) **Jhesus Kristus**; *Joncker Jan*: passim; e) Jhesus Kerste – op wie men volgens Jourdein moet vertrouwen; *Jourdein*: r. 276; e) **Jhesus**; g) van wie Judae Scariot bij wijze van penitentie een discipel wordt; *Judas*: r. 121; e) **Jhesus**; f) zoon van Maria; g) Joseph van Aramathien bidt tot hem – Perchevael wordt zijn dienaar genoemd <Jhesus Kerst, Karst> *Lanceloet*: boek II, r. 1972, 2131, 4158, 35988; e) **Jhesus Christus** <Jhesus Kerst, Jhesuse Christuse, Kerst> *Lanceloet*: boek III, r. 4119, 4138, 4456, 6273, 9140, 9826, 9907, 10277; e) **Jhesus Kerst**; g) Lanceloet van Lac bidt tot hem – aangeropen door de auteur / kopiist <Jhesus Kerste> *Lanceloet*: boek IV, r. 7346, 12726; e) **Jhesus**; f) zoon van Maria; g) door Joseph van Aramathien van het kruis gehaald; *Lanceloet S*: r. 256; e) **Jhesus** – “ic ben got marien sone”, “coninc der Joden”, “onse vader”, “onse here”; f) zoon van Maria; g) opgepakt door Pylatus, veroordeeld op voorspraak van de Joden, gekruisigd naast twee dieven, eenmaal gestorven door Longius met een speer gestoken, van het kruis gehaald en begraven, verzezen en herkend door Maria Magdalena, tijdens een samenzijn met zijn ‘jongeren’ ten hemel gevaren <Jhesu, Jhesum, Jhesum van Paradijs, Jhesuse, Jhesus Nazarenus> *Leven Ons Heren*: r. 182, 1244, 1323, 1373, 1720, 1724, 1745, 1944, 2689, 2728, 2814, 2834, 2847, 2852, 2860, 2864, 2868, 2878, 2882, 2883, 2915, 2942, 2966, 2976, 3052, 3056, 3064, 3069, 3071, 3080, 3098, 3100, 3271, 3533, 3555, 3614, 3637, 3648, 3651, 3677, 3749, 3768, 3781, 3814, 3819, 3824, 3834, 3860, 3862, 3926, 4151, 4159, 4161, 4172, 4178, 4222, 4224, 4231, 4244, 4247, 4265, 4270, 4275, 4278, 4294, 4326, 4373, 4484, 4492, 4496, 4505, 4511, 4521, 4522, 4527, 4539, 4555, 4567, 4570, 4575, 4589, 4591, 4610, 4612, 4618, 4625, 4632, 4641, 4651, 4668, 4673, 4677, 4680, 4685, 4688, 4698, 4706, 4707, 4728, 4734, 4740, 4749, 4761, 4762, 4771, 4772, 4793, 4814, 4846; e) **Kerst** <Kerste> *Leven Ons Heren*: r. 31, 228, 238, 354, 372, 959, 2265, 2830, 2880, 3092, 3123, 3237; e) **Kerst**; *Limborch*: boek III, r. 15; e) **Jesus Christus van Nasarenen**; g) door de Joden veroordeeld tot de kruisdood – vergevingsgezind <Christus, Christus Jesus, Cristi, Jesu Christi, Jesum Christum> *Limborch Prz*: p. 11, 22, 25, 46, 75, 82, 83, 94, 109, 118, 121, 135; e) **Kerst**; *Lymburch*: boek III, r. 15; e) **Jhesus**; f) nakomeling van koning David; *Lymburch*: boek XII, r. 4; e) **Jhesus Kerst** <Jhesus, Jhesus Kerste> *Madelgijs*: fragm. VIII, r. 90; fragm. XII, r. 111; e) **Jhesus Christus van**

Nazarenen <Christi, Christus, Cristus, Jesu Christe, Jesu Christi, Jesus, Jesus Christe, Jesus Cristus, Jhesu, Jhesum, Jhesus, Jhesum Christum> *Malegijs*: p. 5, 8, 67, 135, 141, 151, 165, 177-180, 242, 243, 249, 252, 262, 279, 297; e) [**Jhesus Krijste**] <Ihesus Krijste> *Marie Egyptiake*: r. 120; e) [**Jesus Christus**] <Crist, Cristen, Cristus, Jesus, Jhesus, Jhesu Criste, Jhesum Cristum> *Meinet*: r. A130, 68; A154, 29; A177, 2, 26; A214, 15; A238, 11; A274, 15; A337, 36, 42, 64; A355, 54; A367, 42, 55; A368, 6; A401, 9; A433, 29; A444, 4; A446, 53; A469, 33; A488, 25; A536, 68; e) **Jhesus Cristus** <Jhesu, Jhesu Christi, Jhesu Cristi, Jhesu Cristo, Jhesus Cristus> *Meluzine*: fol. H6rb, H6va, H6vb, I3ra, I4ra, I6vb, N6vb, R6vb; e) **Jhesus** <Jhesum> *Merlijn*: r. 29632; e) **Jesus Christus**; *Merlijn Prz*: fol. D1a; e) [**Jhesus Crist von Nazarene**] <Jhesu, Jhesu Crist, Jhesu Criste, Jhesu Crist von Nazarene, Jhesu Cristo von Nazarein, Jhesu von Nazarene, Jhesum, Jhesum von Nazarene, Jhesus> *Ogyer*: r. 197, 3386, 5053, 7319, 11481, 12125, 17895, 18034, 22155; e) **Jhesus Christus**; *Olivier*: fol. A5r, G3r; e) **Jezoen**; *Ongeïdentificeerd 3*: r. 97; e) **Jhesus Christus** <Jhesu Christi, Jhesu Cristi, Jhesu Cristo> *Parijs*: z.r.; e) [**Christus**] <Christum> *Reynaert A en F*: r. 1820; e) [**Cristus**] <Criste> *Reynaert Prz*: r. 1334; e) [**Christus**] <Christe> *Reynaerts Hst*: r. 1838; e) **Jhesus von Nazaren** <Jhesu Christ> *Reinolt*: r. 1844, 5180, 7208, 7534, 8648, 11020, 13678, 15359; e) **Jhesus** <Jhesuse> *Renout*: r. 868, 926; e) **Christus** <Christi, Cristus> *Roelant*: r. 1180; r. P1127; e) **Christus**; *Saladijn*: r. 1107, 1576; e) **Jhesus van Nasarene** <Jhesu, Jhesum, Jhesumme, Jhesus Cristus> *Segbelijn*: r. 67, 846, 1316, 1323, 1642, 1779, 1802, 1807, 2198, 2542, 2640, 3325, 3347, 3798, 6810, 7022, 7485, 8718, 10519, 10571, 10576, 10582, 10602, 10620, 10648, 10682, 10688, 10720, 10750, 11391, 11774; e) **Cristus**; *Sibilla*: r. 825; e) [**Jhesus Christus**]; g) wiens geboorte als ijkpunt voor de (christelijke) tijdrekening geldt <Jhesum Christi> *Troyen Prz*: fol. 165rb; e) **Cristus**; *Turias*: p. 79; e) **Jhesus Cristus** (or. Jhesus Christus); f) (zoon van) God – zoon van de maagd Maria <Cristi, Cristus, Crysti, Jhesu Criste, Jhesu Cristi, Jhesum Cristum> *Turpijn*: I, r. 2; II, r. 33; IV, r. 46; V, r. 46, 85; VI, r. 19; VIII, r. 36, 37, 38, 52; XI, r. 80, 91, 98; XIII, r. 41, 87; e) **Jhesus Karst**; *Valentijn*: fragm. II, r. 11; e) **Jhesus**; g) aangeroeven door Phila als zij er door haar valse schoonmoeder van beschuldigd wordt haar pasgeboren tweelingzonen te hebben gedood; *Valentin*: p. 16; e) **Jesus**; g) verlosser van de zondige mens <Christus, Jesum> *Vergi Prz*: r. 89, 99, 187; e) **Jhesus kerst** <Ihesus kerste> *Waerneer*: r. 3, 9; e) **Jhesus Christus van Nazarene**; *Walewein*: r. 3631.

Jhesus Kerste (van Nazarene) zie **Jhesus Kerst van Nazarene**

[**Jhesus Krijste**] zie **Jhesus Kerst van Nazarene**

Jhesus Crist (von Nazarene) zie **Jhesus Kerst van Nazarene**

Jhesus Cristus (von Nazarein) zie **Jhesus Kerst van Nazarene**

Jhesus Cristus (van Nazarene) zie **Jhesus Kerst van Nazarene**

Jhesus Nazarenus zie **Jhesus Kerst van Nazarene**

Jhesus van Nasarene(n) zie **Jhesus Kerst van Nazarene**

Jhesus von Nazaren(e) zie **Jhesus Kerst van Nazarene**

Jhesus van Nazarene(n) zie **Jhesus Kerst van Nazarene**

[Jhesus van Paradijs] zie **Jhesus Kerst van Nazarene**

Jhoseph zie **Joseph van Aramathien**

Joab a) Joab, ¹ legeroverste van koning David (*2 Samuël* 8: 16) ²; b) zoon van Seruja – broer van Asaël; e) **Joab**; f) broer van Asael; g) wreekt de dood van zijn broer door diens moordenaar, Sauls legeraanvoerder Abner, te doden – doodt koning Davits zoon Absalon – gedood door koning Salomoen [?]; *Alexander*: boek IV, r. 794, 795, 807, 815; e) **Joab** – hoofdman in koning Davids leger; g) doodde de door hem opgejaagde Absolon met drie speren in zijn hart toen die met zijn haar verward in een boom hing; *Minnen loep*: boek III, r. 678, 684.

Job zie **[Job, sent]**

[Job, sent] a) Job ³ (*Job*) ⁴; d) wiens loyaliteit aan de Heer de inzet is van een weddenschap tussen God, die vertrouwt op Jobs standvastigheid, en Satan, die de Verelendungstheorie aanhangt – blijft ondanks onmenselijk zware beproevingen God trouw; e) **Job**; g) exemplarisch om zijn tribulacien <Iobs> *Eustaes*: r. 93, 108; e) **sint Job** <Jobs> *Vergi Prz*: r. 135, 145.

Jocerant a) Joserans de Paris, baron; e) **Jocerant** – ridder; g) gedood door Manasier; *Aiol*: r. 345.

Joceres zie **Jotaras**

Joden, die a) de Joden, strikt genomen de afstammelingen van Juda (zie **[Judas] 1**), levend in Judea, met als hoofdstad Jeruzalem, in de ruime zin van het woord de nazaten van alle twaalf stammen van Israël c.q. allen die de Joodse godsdienst belijden; d) volgens henzelf Gods uitverkoren volk, welke status zij volgens de Christenen verloren toen zij weigerden in Jezus van Nazareth de Messias te (h)erkennen – volgens de evangeliën verantwoordelijk voor de kruisdood van Jezus Christus – door hun kennis van het Grieks eeuwenlang gewaardeerd om hun (talen)kennis – vanaf de Eerste Kruistocht (1096-1099) het slachtoffer van pogroms en groeiend anti-judaïsme – in de Middelnederlandse literatuur wegens hun haarkleur vaak aangeduid als ‘vuile rode’; e) **die Joden** – het Joodse volk van Israhel; g) door Alexander de Grote opgesloten tussen de bergen van Caspi <Jode, Jodinne, Joeden, Jueden> *Alexander*: boek II, r. 1032, 1049; boek III, r. 739, 783, 788, 807; boek IV, r. 380, 832, 872, 892, 899, 927, 931, 940, 944, 1004, 1053, 1067; boek VII, r. 906; fragm. P I, r. 1224; e) **Jode** – Jhesus Kerst had genade voor de Jode die Hem Zijn hart doorstak (zie ook **Longinus**); e) **Joden**; g) onbetrouwbaar volk; *Buevijn*: fol. B3r; e) **die Joeden** – volk; g) strijden onder leiding van Herodes

1. <http://en.wikipedia.org/wiki/Joab>

2. http://vulgate.org/ot/2samuel_8.htm

3. http://en.wikipedia.org/wiki/Job_%28Bible%29

4. http://vulgate.org/ot/job_1.htm

in Surien tegen de Persine; *Caesar*: r. 1045, 1061; e) **die Joden** – volk; g) hebben Christus gekruisigd; *Elegast*: r. 177; e) **die Joden**; g) de moordenaars van God; *Gloriant*: r. 1021; e) **de Joden**; g) leefden ten tijde van Jezus Christus onder Romeins bestuur – veroordeelden Jezus van Nazareth tot de kruisdood <Jode> *Graal*: r. [151], 167, 172, 283, 288, 301, 309, 328, 334, 345, 367, 391, 448, 553, [482], [494], 519, 522, 531, 537, 544, 565, 584, 596, 627, 839; e) **die Joden**; *Hugbe Prz*: p. 40; e) **die Juden**; *Johan*: r. 1250, 1254; e) **die Joden**; g) wier ondergang bewerkstelligd werd door Judas Scariot – aan wie hij Jhesus voor 30 zilveren penningen verkocht; *Judas*: r. 20, 128; e) **die Joeden**; g) hebben Jezus Christus gevangengenomen en aan het kruis gehangen; *Lanceloet*: boek II, r. 2199; e) **die Joeden**; g) hebben Jezus Christus gekruisigd; *Lanceloet*: boek III, r. 1797; e) **die Joeden** – verwijst naar enkele personages uit het Oude Testament; *Lanceloet*: boek IV, r. 3021, 3030; e) **die Joden**; g) wantrouwen Jhesus – laten Judas (voor 30 zilveren penningen) Jhesus verraden – behandelen hem als een dief – krijgen van Pylatus de keuze tussen de dief Barnabas en Jhesus ("ic ben coninc ende God der Joden"): laten Jhesus kruisigen omdat hij het ware geloof loochent <Jode> *Leven ons Heren*: r. 1061, 1062, 1064, 1067, 1073, 1087, 1100, 1114, 1116, 1151, 1245, 1257, 1260, 1281, 1289, 1292, 1306, 1323, 1327, 1328, 1352, 1580, 1621, 1638, 1673, 1676, 1717, 1721, 1723, 1740, 1750, 1764, 1768, 1821, 1904, 2072, 2118, 2139, 2148, 2199, 2204, 2211, 2244, 2252, 2273, 2345, 2348, 2353, 2357, 2364, 2373, 2376, 2387, 2439, 2469, 2473, 2484, 2492, 2495, 2530, 2541, 2560, 2590, 2595, 2597, 2604, 2647, 2702, 2708, 2727, 2741, 2751, 2788, 2795, 2801, 2859, 2860, 2861, 2865, 2874, 2879, 2891, 2895, 2898, 2905, 2923, 2930, 2935, 2942, 2945, 2950, 2973, 3027, 3040, 3042, 3049, 3072, 3073, 3083, 3362, 3374, 3381, 3406, 3568, 3643, 3692, 3736, 3746, 3753, 3785, 3868, 3871, 3899, 3909, 3915, 4653; e) **die Joden**; *Limborch Prz*: p. 22; e) **die Joden**; g) hebben Christus gekruisigd; *Lymburch*: boek II, r. 1702; e) **die Joden**; *Malegijs*: p. 133, 165; e) **die Juden**; *Meinet*: r. A280, 21; A376, 18; A466, 61; e) **die Yoden** – volk; g) "Voertijts inder Yueden gheslecht" (d.i. in oudtestamentische tijden: het verhaal van Susanna) – een Christen man die een Joodse vrouw bekennt, verdient het om in een vuur verbrand te worden <Yoeden, Yueden> *Minnen loep*: boek II, r. 2494; boek III, r. 1168, 1176; e) **die Joden** – volk; g) geloofden dat Moyses hoornen droeg (een beruchte vertaalfout in de *Bijbel*, bedoeld was: stralenkrans); *Olivier*: fol. K5v; e) **Jode**; g) gezegd van meester Abrioen van Tryer – exemplarisch wijs: "een dye vroetste Jode diemen in dye werelt vint"; *Reynaert Prz*: r. 4098; e) **Jode**; g) verder als boven; *Reynaerts Hst*: r. 5341; e) **Juden**; *Reinolt*: r. 5822; e) **Jode**; g) exemplarische tegenpool van een Christen; *Robrecht*: r. 594, 777, 781, 786, 787, 790, 792; e) **die Joden**; g) hebben Christus doen lijden; *Roelant*: r. 363; e) **die Joden**; g) vermoordden Jhesus <Joeden> *Segbelijn*: r. 1318, 2682, 2830, 5852; e) **Jode** (or. un chien); g) "Die Troyenen seiden dat Calcas [de 'verrader' die in het Griekse kamp verblijft] / Argar dan een Jode was"; *Troyen*: r. 14564;

e) **die Joden**; g) door Alexander de Grote opgesloten in de bergen van Caspia; *Troyen*: r. 28405; e) **die Jueden**; g) moordenaars van het kind Waerneer ten huize van Ysaac <iuede, iueden> *Waerneer*: r. 26, 27, 32, 163, 180, 190, 208, 210, 236.

Joden lant, dat h) verzamelnaam voor het land dat bewoond werd door de twaalf zonen van Jacob alias Israël (zie **Jacob 1**) en hun nazaten – in de loop der eeuwen gereduceerd tot Galilea in het noorden en Judea in het zuiden – door de Joden ook wel aangeduid als het Beloofde Land en door de Christenen als het Heilig Land – zie ook **India 2**, **Israel 2** en **Judea**; i) **Joden lant** – in Asia, met de steden Jherusalem, Galilee, Nasaret, Montabur, Sodoma en Gomorra – vernoemd naar Judas <Jueden lant> *Alexander*: boek VII, r. 1153; i) **der Joden lant** – land van de Joden – onder Romeins bestuur ten tijde van Jezus van Nazareth; *Graal*: r. 151, 482, 494; i) **dat Joden lant** – genoemd naar Judes; *Troyen*: r. 28646.

Jodesche n) Joodse; o) **Joetsce** <Joetscen> *Alexander*: boek III, r. 812; o) **Jodesche** – gezegd van volk; *Graal*: r. 427, 560, 634; o) **Jodsche** <Jodscher> *Limborch*: boek I, r. 2018; o) **Yoedsch** – behorend bij de Yoeden; *Minnen loep*: boek III, r. 1169; o) **[Judynne]** – ‘Judynne ghelate’ (or. fait semblant) – “Du tones my Judynnen ghelate” [te begrijpen als: een ‘Joods’ d.i. verraderlijk gelaat – gezegd door de Mynne tegen de twijfelende Achilles die weigert tegen de Trojanen te vechten om zijn liefde voor Polixina] <Judynnen> *Troyen*: r. 24071.

Jodinne zie **Joden, die**

Jodsche zie **Jodesche**

Joeden zie **Joden, die**

Yoen a) Yon de Mez; b) zoon van Gerbert de Mez en Clarisse, de dochter van Yon van Gascogne – (half)broer van Garin (bij de dochter van Aimeri de Narbonne); e) **Yoen** – koning van Siten; f) oom [?] van Vrederijc de Denois; g) opnieuw aangevallen door Yrene <Yoene, Yoens, Yon, Yons> *Lorreinen*: fragm. VIII, r. 23, 37, 53, 78, 99, 101, 234, 283, 299, 304, 311, 339, [347]; fragm. VII recto, r. 56; fragm. VI, r. 31, 73, 95, 108, [116], 136, 138, 167, 183, 197, 204, 229; fragm. VII verso, r. 5, 12; e) **Yoen** – koning van Gasscoengen [?] – leenman van keizer Karel; f) zoon van Gyrbeert – vader van Ritsart en Judit – vader van Hastinc en Ysaude (bij Helene) – broer van Garijn – oom van Girbert – neef van Otte – neef van Gelloen – geliefde van Helene, de echtgenote van Otte; g) beschuldigd van overspel met Helene, wat hij ontkent – verzoent zich met Otte op voorwaarde dat hij Helene niet meer zal zien – krijgt Mes (en Lorein) en wordt leenheer van Otte – keert terug naar Siten en bouwt Gardeterre <Yoene, Yoens> *Lorreinen J*: fragm. I, r. 14, 21, 42, 112, 250, 344, 389, 530, 568, 664, 669, 807, 810, 825, 835, 841, 869, 883, 890, 905, 958, 1035, 1046, 1133, 1203, 1217, 1325, 1356, 1366, 1395, 1401, 1411, 1451, 1456, 1471, 1503, 1537, 1549, 1553, 1573, 1587, 1594, 1626, 1640, 1657, 1661, 1762, 1763, 1772, 1797, 1804, 1811, 1820, 1830, 1855, 1871, 1928, 1939, 1950, 1960, 1972, 1986, 1999, 2004, 2049, 2058, 2071, 2089, 2096, 2103, 2110,

2130; e) [Voen] – emendatie Kalff, in hs.: Yone; g) bondgenoot van Karel <Vone> *Lorreinen K*: r. 189; e) **Yoen** – koning van Gasscoengen [?]; f) zoon van Gyrbert – schoonzoon van Aspriaen – vader van Ritsart en Judit – broer van Garijn – oom van Girbert – oom van Aude – neef van Otte – neef van Gelloen – geliefde van Helene, de echtgenote van Otte – vader van Hastinc en Ysaude (bij Helene); g) beschuldigd van overspel met Helene, die verbannen wordt naar Berine in Norwegen – valt flauw bij het weerzien met Helene, schaakt haar en brengt haar naar Hogen Goten – aangeklaagd door Gelloen namens Otte <Yoene, Yoens, Yons> *Lorreinen O*: r. 27, 1078, 1091, 1103, 1379, 1408, 1415, 1422, 1456, 1479, 1507, 1537, 1546, 1614, 1631, 1696, 1712, 1722, 1767, 1775, 1799, 1805, 1817, 1829, 1835, 1849, 1869, 1876, 1909, 1958, 2015, 2056, 2062, 2077, 2081, 2087, 2105, 2115, 2147, 2154, 2162, 2176, 2184, 2187, 2192, 2197, 2257, 2272, 2278, 2285, 2291, 2310, 2410, 2458, 2469, 2482, 2497, 2535, 2547, 2548, 2601, 2606, 2643, 2646, 2655, 2674, 2713, 2802, 2858, 2876, 2949, 2972, 2977, 2983, 2991, 2999, 3037, 3048, 3057, 3081, 3085, 3103, 3131, 3134, 3169, 3235, 3273, 3345, 3692, 3898, 4082, 4480; e) **Yoen** – koning van Siten; f) vader van Ritsart; g) op zoek naar Elene – ontzet het door de Grieken belegerde Gardeterre <Yoene, Yons> *Lorreinen V*: fragm. C, r. 97, 147, 163, 165, 171, 181, 206, 209, 213, 225, 227, 256, 262, 266, 289, 321, 322; fragm. D, r. 16, 26, 28, 52, 63, 127, 169, 200, 323; e) **Yoen**; f) geliefde / echtgenoot van Helene; g) bezocht door Gelloen; *Lorreinen W*: fragm. V, r. 287, 336.

Yoen zie **Yon**

Joerdane zie **Jordane, die**

Joes(ken) vander Bruggen van Leon zie **Joesselijn du Pont van Leon**

Joesselijn du Pont van Leon a) Jossel(l)in du Pont de Leon; e) **Joesselijn du Pont van Leon**; f) vader van Olivier vander Bruggen van Leon – neef van koning van Bretanien; g) heerste ten onrechte over het land van Leon – met zijn zoon Olivier door de koning van Bretanien opgehangen <Joes vander Briggen, Joesken vander Bruggen van Leon, Joesselijn, Joesselijn de Pont van Leon, Joesselijn du Pont, Joesselijn du Pont van Leon, Joesselijn vander Bruggen, Joesselijns, Joesselins, Joesselyn, Joesselyns, Joesselijn> *Meluzine*: fol. D6va, E1ra, E2rb, E2vb, E3ra-E4rb, E4vb, E5vb, E6ra, E6va, E6vb, F1ra-F2vb, F3rb, F3vb, F4ra, F4va-F5ra, S1rb.

Joesselijn vander Bruggen zie **Joesselijn du Pont van Leon**

Joetsce zie **Jodesche**

Joffroet die Angevijn zie **Junffrid van Anyo**

Jofroit e) **Jofroit** – roofridder; g) één van de twaalf die verkleed als monniken Aiol overvallen; *Aiol*: r. 211.

Johan ** zie **Jan** **

Johan a) mogelijk dezelfde als **Johan van Karkasone**; e) **Johan** – burggraaf – ridder van Karll Meynet; *Meinet*: r. A243, 64.

Johan zie **Jan 1**

Johan zie [**Jan Baptist, sent**]

Johan zie **Jan van Breuvez**

Johan zie [**Jan Evangelist, sent**]

Johan zie **Johannes**

Johan zie **Johan van Karkasone**

[Johan die Clerc] l) Jan de Clerc, exemplarische auteur (veel schrijven, weinig loon), aan wie het gezegde wordt toegedicht dat een goed begin gevolgd door een slecht eind verloren moeite is – zoals het er staat “Dis lernet uns Johann wol, der clerick” lijkt deze Johann der clerick níet de auteur van de Middelnederlandse brontekst – identificatie met Jan [van] Boendale is niet onmogelijk maar geenszins dwingend; m) **Johann der Clerick** – brontekstverwijzing; *Ogyer*: r. 11574.

Johan ûz dem Virgiere zie **Jan uut den Vergiere**

Johan van Karkasone a) mogelijk dezelfde als **Johan**; e) **Johan van Karkasone** – aanvoerder van het Christen leger; g) doodt Ortun in de slag om Termis <Johanne> *Meinet*: r. A181, 53, 64, 65; A182, 8, 27; A188, 25; A190, 34; A191, 67; A199, 39, 42.

[Johan von Latine] e) **Johann von Latine**; g) kwam (eerder) in opstand tegen Karle; *Reinolt*: r. 2742.

Johan Babtiste zie [**Jan Baptist, sent**]

Johan, Baptisten zie [**Jan Baptist, sent**]

Johan Ewangeliste zie [**Jan Evangelist, sent**]

Johane a) knipoog [?] naar Johanna van Constantinopel (ca. 1199-1244); c) gravin van Vlaanderen (1205-1244); e) **Johane** – ‘hoge’ doopnaam van **Mirabele** als zij zich tot het Christendom bekeert; *Ayoel*: r. 509.

Johann zie [**Jan Baptist, sent**]

Johann der clerick zie [**Johan die cleric**]

Johann von Latine zie [**Johan von Latine**]

Johannes e) **Johannes** – bisschop – raadsman van Karll Meynet <Johan> *Meinet*: r. A435, 17; A438, 16, 35.

Johannes zie [**Jan Baptist, sent**]

Johannes (Ewangeliste) zie [**Jan Evangelist, sent**]

Johansen zie [**Joyeuse**]

Johonsen zie [**Joyeuse**]

Yohuse zie [**Joyeuse**]

Joiant e) **Joiant** – ridder [?]; *Aiol*: p. 332, r. 2.

[Joyeuse] j) **Joyeuse**, zwaard van Karel de Grote – lett. vreugdevol – naam die Karlamagnus aan het zwaard van de heilige Mercurius geeft, dat hij van de Griekse keizer samen met andere relikwieën ontvangen heeft, nadat hij de handgreep verrijkt heeft met de speerpunt waarmee Jezus’ zijde werd doorstoken; k) [**Joyouse**] – zwaard van Flovent van Vrankerike <Joyousen> *Flovent*: r. 461, 527; k) [**Joyeuse**] – zwaard van Karel de Grote <Joyeusen> *Heemskinderen*: p. 175; k) [**Joiouse**] – zwaard van Karel de Grote – door hem gebruikt om Ellonc te doden <Joiousen> *Lorreinen O*: r. 781; k) **Joyonse**;

Ogier A-D: r. 147; o) **Johonsen** – zwaard van Karel de Grote <Johansen, Yohonsen, Yohuse> *Ogyer*: r. 1039, 2887, 6035, 10265, 10349, 12319, 20726.

Joyosegaerde j) Joieuse Garde, nieuwe naam van la Douloureuse Garde – hetzelfde als [die **Doloreuse Gaerde**]; k) **Joyosegaerde** – kasteel waar Lanceloet van Lac heengaat nadat hij Genoevre van het hof heeft meegenomen – waar Lanceloet wordt begraven bij Galyout <Joyoseregaerde, Joyosergaerde, Joyosergaerden, Joyosergarde, Joyoser garden, Joyosergarden, Joyouserregarde, Joyousergeraerde, Joyousergerarden> *Lanceloet*: boek IV, r. 4720, 4742, 5364, 5481, 5556, 5678, 6700, 7317, 12701, 12855, 12919, 13022.

[Joieuse] zie **Joyeuse**

Joyuserga(e)rde zie **Joyosegaerde**

Jolas 1 a) Iollas; e) **Jolas** – Grieks strijder; g) gedood door Macheus <Jolase> *Alexander*: boek III, r. 77, 80.

Jolas 2 e) **Jolas** – Grieks strijder; g) gedood door Negusar; *Alexander*: boek III, r. 222, 223.

Jolente e) **Jolente** – Saraceense, woont in Sormosane in Persen; f) dochter van de sultan van Persen en Bertelute van Perssen – zuster van koning Antenor van Spaengien, koning Glutifax van Alexandrien en de reus Makebeer – tante van koning Putiblas van Turckien; g) doet huwelijksbelofte aan koning Synageel – verliefd op de bij Rotsefluer gevangengenomen Malegijs – bevrijdt in Persen de gevangen Malegijs en Vivien – wil Christen worden – ontvlucht op haar huwelijksfeest maar verongelukt op weg naar Vrancrijck; *Malegijs*: p. 121-124, 127-131, 305.

Joleus a) Jangleu; e) **Joleus** – raadsman van Baligain <Joleum> *Meinet*: r. A483, 40, 45; A484, 7.

Jolie, Dame zie **Dame Jolie**

Jolijs a) lett. vrolijk; e) **Jolijs** – jonkheer; f) minnaar van Florentine; g) diende (ruim) zeven jaar aan het hof van heer Cupido alvorens jonkvrouw Florentine als beloning te ontvangen; *Vlaamse Rose*: fragm. Ab 1, r. 93, 207.

Yon a) Yon, koning van Irland; e) **Yoen** – koning; g) komt Lanceloet van Lac te hulp in diens oorlog tegen koning Claudas – wordt door de troepen van koning Claudas gevangengenomen <Yoens, Yone> *Lanceloet*: boek II, r. 31954, 32983, 32995, 34088; e) **Yon** – koning; g) raadt koning Artur aan geen oorlog te voeren tegen Lanceloet c.s. en wordt hierom laf genoemd door de anderen – legeraanvoerder van koning Artur in diens strijd tegen Mordret – zijn dood wordt gewroken door Ywein <Yoen, Yoene, Yone, Yons> *Lanceloet*: boek IV, r. 5268, 5309, 5330, 5341, 6166, 10981, 11165, 11200, 11205, 11210, 11223, 11242, 11250, 11265, 11271, 11278, 11296, 11420.

Yon zie **Yoen**

Jonap a) Jonap, Saksisch koning; e) **Jonap** – reus – in dienst van koning Rioen van Denemarke; g) strijdt mee met de Sennen in Carmelide – verslagen door koning Artur en zijn ridders <Jonappe> *Merlijn*: r. 22914, 22921.

[Jonas] 1 a) de profeet Jona (8e eeuw v.C.), hoofdpersoon van het gelijknamige oudtestamentische bijbelboek *Jona* – lett. duif; b) zoon van Amittai; d) weerspannig dienaar van de Heer – werd daarom tijdens een boottocht overboord gegooid en door een grote vis verzwolgen om in de buik van het beest gedurende drie dagen en drie nachten tot inkeer te komen; e) **[Jonas]** <Jonam> *Hugbe Prz*: p. 40; e) **Zonas**; g) kwam levend uit de buik van een vis; *Lanceloet*: boek III, r. 3837; e) **[Jonas]**; g) door God verlost <Jonam> *Meinet*: r. A472, 49.

Jonas 2 a) Jonaans; b) zoon van Ysaïes – vader van Lancelot – voorvader van Lancelot du Lac en Galaad; e) **Jonas** – vijfde koning (van Scollant); f) zoon van Helyas – vader van Lanceloet – voorvader van Lanceloet van Lac; g) vertrekt naar Gaule; *Lanceloet*: boek III, r. 5433.

Jonas zie **Jonas van der Ferraken**

Jonas van Cyvele zie **Jonas van der Ferraken**

Jonas van der Ferraken e) **Jonet** – Griek – alternatieve naam (als dienstknecht van Evax) van **Jonas van der Ferraken**; g) verzorgt en helpt Evax tijdens zijn liefdeswaanzin in Arragoen <Jonette> *Limborch*: boek VI, r. 306, 332, 368, 492, 509, 1383, 1398, 1435, 1446, 1453; boek VII, r. 1373; boek X, r. 1275; e) **Jonas van der Ferraken** – Grieks ridder, later koning van Civele; g) strijdt mee in Constantinopel – gaat Evax in Arragoen halen, verblijft onderweg een nacht in het kasteel van Aventure en ziet allerlei allegorische personages – bevrijdt in Civele de koningsdochter van de draak en trouwt met haar; *Limborch*: boek IX, r. 661, 917, 968, 983; boek X, r. 29, 60, 430, 515, 538, 693, 909, 1171, 1216-1217, 1240, 1273, 1312, 1315, 1329, 1361, 1371; boek XII, r. 651, 666, 671, 690, 709, 712, 752, 987, 1014; e) **Jonas** – Grieks ridder en vroegere schildknaap van Evax <Jonasse> *Limborch Frg*: H50, r. 72, 81; H51C, r. 62; H54, r. 103, 154, 169, 218, 305; e) **Jonas van der Forraken** alias **Jonas van Cyvele** – Griek – later ridder, later koning van Civele – in dienst van Evax; g) verzorgt en helpt Evax tijdens zijn liefdeswaanzin in Aregoen – verder als boven; *Lymburch*: boek VI, r. 308, 334, 370, 489, 506, 1380, 1395, 1426, 1440; boek VII, r. 1394; boek IX, r. 651, 786, 798, 1016, 1067, 1082; boek X, r. 30, 65, 432, 519, 704, 1017, 1277, 1321-1322, 1345, 1347, 1380, 1419, 1422, 1436, 1468, 1478; boek XII, r. 950, 965, 970, 989, 1008, 1011, 1051, 1379, 1408; e) **Jonet**; g) zoals **Jonas van der Forraken** genoemd wordt door Evax bij hun hereniging; *Lymburch*: boek X, r. 1382; e) **Jonas van Cyvele**; g) als **Jonas van der Forraken** koning van Civele is; *Lymburch*: boek XII, r. 1148.

Jonas van der Forraken zie **Jonas van der Ferraken**

Jonatas zie **Jonathas 1 & 3**

Jonathas 1 a) Jonatan (*1 Samuel* 13: 2); b) zoon van koning Saul; d) sterft bij een veldslag tegen de Filistijnen; e) **Jonatas**; f) zoon van koning Saul; g) na zijn dood op de berg Gelboë beweend door koning Davit; *Alexander*: boek IV, r. 784; e) **Jonathas**; g) opgesomd bij Karels weeklacht om Roelant e.a.;

Roelant: r. P1065; e) **Jonathas** (or. Ionat(h)as); g) met wie Rolant vergeleken wordt – over wie David weende; *Turpijn*: XII, r. 51, 60.

Jonathas 2 a) Jonatan / Jonathas de Machabeër (*1 Makkabeeën* 5: 17); b) broer van Johannes, Sim(e)on, Judas, Eleazar en Jonathan / Jonathas, alle toegenaamd 'de Machabeër'; d) gedurende de Middeleeuwen exemplarische Oudtestamentische ridders; e) **Jonathas**; *Jechemas*: fragm. I, r. 65; e) **Jonathas**; g) opgesomd bij Karels weeklacht om Roelant e.a.; *Roelant*: r. P1054.

Jonathas 3 e) **Jonitas**; f) geliefde van Rosafiere – echtgenoot van de zuster van Rosafiere; g) in een visioen gewaarschuwd niet met Rosafiere te trouwen omdat zij zwanger van haar vader zal worden – trouwt met de zuster van Rosafiere en plaatst Rosafiere in een klooster – spoort haar op als zij zeven jaar ronddoelt <Jonathas> *Jonathas*: fragm. A, r. 51, 115; fragm. B, r. 159, 674, 1024, 1027; e) **Jonathas**; *Jonathas H*: z.r.; e) **Jonathas** – koning; f) geliefde van Rosefier; g) brengt de van haar vader zwangere Rosefier naar Venegien; *Jonathas M*: r. 82; e) **Jonitas** – koning (van Orienten); f) echtgenoot van Eglentine – minnaar van Rosafiere; g) kon niet met Rosafiere huwen wegens de voorspelling dat zij zwanger van haar vader zou worden; *Jonitas*: r. 159, 667, 1016, 1019; e) **Jonatas**; f) geliefde van Rosephier; g) exemplarische geliefde; *Vergi Prz*: r. 467.

Jonathas 4 e) **Jonathas**; f) zoon van Rosefier en haar vader; *Jonathas M*: r. 70.

Yone zie **Yoen**

Yone zie **Yon**

Jonet 1 a) Yvonet, d.i. Yvain le Grant; b) zoon van koning Urien en Brimesent, een halfzuster van koning Artur – neef van koning Artur – de familierelatie met Bandemagus is onjuist (corrupt: r. 19539 is weesrijm); e) **Jonet** – naam van **Ywen die Grote** als kind; f) zoon van Ermesint en Bandemagus – neef (zoon van zijn halfzuster) van koning Artur van Bertanien; g) verdedigt / beheert de stad Soerhant <Jonette> *Merlijn*: r. 19534, 19537, 19670, 19703, 19726, 19738, 19741.

Jonet 2 a) Yonet, schildknaap van Gauvain; e) **Jonet** – schildknaap van Walewein <Jonete> *Perchevael*: r. 159, 162, 166, 173, 422; e) **Jonet** – schildknaap van Walewein; g) bericht koning Artur dat Walewein op zoek gaat naar de bloedende speer; *Perchevael J*: boek II, r. 38676, 38687.

Jonet zie **Jonas van der Ferraken**

Jonffrode zie **Junffrid van Anyo**

Jonghe Troyen zie [Nieuwe Troje] 2

Jonitas zie **Jonathas 3**

Joncfrou vander Hagedochte zie [Joncfrouwe vander Hagedochte, die]

Joncfrouwe, Goede zie **Goede Joncfrouwe, die**

Joncfrouwe, Quade zie **Quade Joncfrouwe, die**

Joncfrouwe die noit ne loech, die a) la damoisele (muette) qui onques ne menti, la Mue Damoiselle – het Middelnederlands is dubbelzinnig, omdat het

zowel 'het meisje dat nooit lachte' als 'het meisje dat nooit loog' kan betekenen; e) **die Joncfrouwe die noit ne loech** – hofmeisje van Genevre; g) spreekt nooit (behalve nu tegen Perchevael) – nodigt Perchevael uit rechts naast dat Vresselijc Sitten te gaan zitten en vraagt hem aan haar te denken en te bidden voor haar als hij de Graal zal zien; *Lanceloet*: boek II, r. 35978.

Joncfrouwe metten Cleinen Mouwen, die a) la Pucele as Manches Petites; b) jongste dochter van Tiebaut; e) **die Joncfrouwe metten Cleinen Mouwen**; f) dochter van Tibaut; *Perchevael*: r. 14; e) **die Joncfrouwe metten Clenen Mouwen** – eerder (nog) een 'kind' dan een 'meisje'; f) jongste dochter van Tybaut van Tintavel; g) prijst Walewein, waarna haar oudere zuster (geen 'kind' maar wél een 'meisje') haar slaat – vraagt Walewein op het toernooi te Tintavel voor haar te vechten tegen Meliandelijs, de geliefde van haar zuster, en geeft hem een rode mouw als teken <Joncfrouwen metten cleinen mouwen, Joncfrouwen metten clenen mouwen, Joncfrouwen metter cleinre mouwen> *Perchevael J*: boek II, r. 37240, 37288, 37508, 37539-37540, 42453.

[Joncfrouwe vander Hagedochte, die] a) la Dame du Lac alias Niniane – dezelfde als Nymiane en **[die Vrouwe van Lac]**; d) heeft Lancelot du Lac, Bohort en Lionel opgevoed – leert van Merlin toveren, sluit hem dan op; e) **Joncfrou vander Hagedochte**; g) voedt Lantsloot vander Hagedochte op – met Boerd en Lambegues op zoek naar Lantsloot <Joncfrouwe vander Hagh[...]> *Lantsloot*: r. 3902, 4808.

[Joncfrouwen, Casteel ten] zie **[Casteel vander Joncfrouwen, dat]**

[Joncfrouwen, Casteel (van)der] zie **[Casteel vander Joncfrouwen, dat]**

[Joncfrouwen Toren, der] j) la Tour des Puceles; k) **der Joncfrouwen Tor** – harem te Babylonien, waarin de emir honderdveertig maagden houdt; *Floris*: r. 2463.

Joncker Jan zie **Jan 1**

Joncker Jan uut den Vergiere zie **Jan uut den Vergiere**

Joosselijc zie **Joesselijn du Pont van Leon**

Jorabin e) **Jorabin** – Saraceen; g) legeraanvoerder in dienst van koning Goriant van Mombrant – adviseert om samen met de Turkse koningin Torele de dood van koning Putiblas van Turckien en koning Yvorijn jr. van Mombrant te wreken; *Malegijs*: p. 325, 326, 337, 338.

Joram e) **Joram** – ridder, slotvoogd in dienst van hertog Buevijn van Eggermont; g) weert zich dapper tijdens de belegering door de Saracenen onder leiding van de graaf van Palerne – bericht hertog Buevijn over de roof van de ongedoopte tweeling en Ysane door de Saracenen; *Malegijs*: p. 5, 6, 9.

Jorans e) **Jorans** – graaf; g) vecht in het leger van Karll Meynet; *Meinet*: r. A470, 26; A482, 66; A483, 4.

Jordaen 1 a) correspondeert met (or.) Joceranz; b) vader van Richier en Guineman; d) één van de Twaalf Genoten van Karel de Grote; e) **Jordaen** – in dienst van koning Clovijs; *Flovent*: r. 136, 339.

Jordaan 2 a) Jordain; e) **Jordaan** – ridder in dienst van de hertog van Tintaniel <Jordaens, Jordane> *Graal*: r. 8113, 8115, 8151, 8159, 8718; e) **Jordaan** – wiens gedaante **Ulfijn** aanneemt; g) betovering door Merlijn om Uter Pandragoen binnen Tintaniel te krijgen; *Graal*: r. 8172.

Jordaan zie **Jordane, die**

Jordane, die h) de Jordaan, een bijbelse rivier die ontspringt op de berg Hermon¹ en die via het Meer van Tiberias² uitmondt in de Dode Zee³ (*Genesis* 13: 10); i) **die Jordane** – rivier in Palestine, ontspringt op de berg Lybanus en eindigt in de Dode Zee – waar Josue zijn volk doorheen leidde – waarin Jezus Christus gedoopt is; *Alexander*: boek IV, r. 668; boek VII, r. 1143, 1179; i) **Jordaan**; *Buevijn*: fol. H6v; i) **de Jordane** – waar Jezus van Nazareth gedoopt werd door sancte Johanne Babtisten; *Graal*: r. 122; i) **Jordane** – waarin God door Johan Baptist gedoopt wilde worden en gedoopt werd <Joerdane> *Leven Ons Heren*: r. 933, 958; i) **Jordane** – rivier – aan de overzijde is de woestijn <Iordane, Iordanen> *Marie Egyptiake*: r. 117, 214, 487, 488; i) **Jordane** – rivier waarin Jhesus gedoopt werd <Jordanen> *Meinet*: r. A428, 42; i) **die Jordane** – door Reynaert in een toponymische metafoor genoemd om koning Nobel te overtuigen van het bestaan van Kriekepit; *Reynaert A en F*: r. 2641; i) **die Jordane** – verder als boven; *Reynaert Prz*: r. 1955; i) **die Jordaan** – exemplarisch ver weg; *Reynaerts Hst*: r. 2654; i) **die Jordaan** – rivier in Fenicen – waarin Jezus van Nazareth gedoopt is – stroomt uit in de Dode Zee; *Troyen*: r. 28636, 28672.

Jordia i) **Jordia** – dal in Endi, vol serpentes met smaragden aan hun hals, waar peper groeit – bezocht door Alexander de Grote; *Alexander*: boek X, r. 878.

Jorgen zie [**Joris, sent**]

Jorijs 1 e) [**Jorijs**] – burggraaf van Alternaest; g) verdreven door Ortewijn, in ere hersteld door Ritsart c.s. <Jorise> *Lorreinen Bo*: fragm. II, r. 135; e) **Jorijs** – burggraaf van Alternaest; g) bondgenoot van Yoen – legeraanvoerder tegen de Grieken <Jorise> *Lorreinen V*: fragm. C, r. 242, 297, 324.

Jorijs 2 e) **Jorijs** – vertrouweling van Paris; g) helpt Paris bij zijn vlucht naar Geneven – verdrinkt bij het oversteken van een rivier <Jorijse, Joris> *Parijs*: z.r.

Jorijs zie [**Joris, sent**]

[**Jorijs Braes, Sent**] zie [**Sent Jorijs Braes**]

[**Joris, sent**] a) de heilige Georgios / sint Joris (2e helft 3e eeuw), officier uit Cappadocië – zie ook [**Sent Jorijs Braes**]; d) martelaar – legendarische drakendoder – één van de veertien noodhelpers – in het Oosten vereerd als aartsmartelaar – cultus verspreid door de kruisvaarders – beschermheilige van de ridders, vooral van de kruisvaarders – feestdag 23 april; e) **sinte Jorijs**;

1. http://cf.hum.uva.nl/dsp/scriptmanent/Google_Earth/Hermon.kmz

2. http://cf.hum.uva.nl/dsp/scriptmanent/Google_Earth/Meer van Tiberias.kmz

3. http://cf.hum.uva.nl/dsp/scriptmanent/Google_Earth/Dode Zee.kmz

Heemskinderen: p. 188; e) **sant Jorgen**; g) genoemd samen met sant Peters; *Joban*: r. 675, 1005; e) **sente Jorijs**; g) exemplarische drakendoder; *Limborch*: boek V, r. 225; e) **[Jorijs]**; g) verder als boven; *Limborch Frg*: H52, r. 282; e) **sijn Jorijs**; g) verder als boven; *Lymburch*: boek V, r. 223; e) **sente Joris**; g) Galya ontvangt stuk van zijn arm bij haar bekering – een stuk van zijn arm zit in het zwaard Durendart <Jorys> *Meinet*: r. A208, 63; A415, 5; A422, 15; e) **sint Joris**; g) exemplarische drakendoder <sintt Joris> *Roelant*: r. 468.

Jorius a) corrupt [?] – mogelijk dezelfde als **Jorans**; e) **Jorius**; *Meinet*: r. A494, 21.

Jorc(k) zie **Yverd**

Josaphat, Dal van zie **Dal van Josaphat**

Josaran a) Josaran; e) **Josaran** – Hongaarse herbergier; f) vader van onder anderen Belisarte; g) woont in Nuega – bij wie koningin Sibilla, kroonprins Loys en Baroquel ruim vijftien jaar verblijven; *Sibilla*: r. 562, 565, 612, 623.

Josep a) Josephé – al in het Oudfrans soms verward met zijn vader Joseph van Arimatea – dezelfde als **Joseph 3** – zie ook **Joseph van Aromathien**; b) eerste zoon van Joseph van Arimatea en Elyap – oudere broer van Galaad; d) bondgenoot van Nascien – Joseps bloed kleurde een rood kruis op een wit schild dat volgens zijn voorspelling aan Galaad (de zoon van Lancelot) zou toebehoren; e) **Josep** – raadgever van Emalac; f) zoon van Joseph van Aromathien; g) hielp Emalac Tholomeus overwinnen – gaf op zijn sterfbed een schild aan Emalac / Naschien 1 en voorspelde dat Galaad het ooit zou dragen <Joseph, Joseppe> *Lanceloet*: boek III, r. 1457, 1490, 1497, 1509, 1522, 1531, 1538, 1543, 1546, 1555, 1565, 1602, 1610, 3277, 3281, 3293, 3524.

Josep zie **Joseph 1 & 2 & 3**

Josep zie **Joseph van Aramathien**

Josepat zie **Dal van Josaphat**

Joseph 1 a) Jozef (*Genesis* 30: 24); b) zoon van Jakob en Rachel; e) **Joseph**; f) zoon van Jacop en Rachel; g) verkocht door zijn broers en naar Egypten gevoerd – belandt op valse beschuldiging van de ‘koningin’ in de gevangenis – bevrijd nadat hij de droom van Pharao heeft verklaard – teruggevonden door zijn broers <Josephs, Joseppe, Joseps> *Alexander*: boek IV, r. 538, 559, 567, 572, 586, 590.

Joseph 2 a) Jozef (*Matteüs* 1: 18); b) door het wonder van de stok die bloeien ging aangewezen als de verloofde van de maagd Maria – het voorgenomen huwelijk is nooit voltrokken noch geconsumeerd – pleegvader van Jezus van Nazareth; d) ‘man’ van Maria zonder dat zij ooit zijn ‘vrouw’ werd; e) **Josep**; f) echtgenoot van Maria – (stief [?])vader van Jhesus van Nazarene <Josepe> *Graal*: r. 2031; e) **Joseph**; f) voor de buitenwereld de vader van Jezus; g) aan Maria als ‘man’ gegeven om haar zwangerschap voor het oog van de wereld acceptabel te maken – door de engel Gabriël gerustgesteld over de Vader van Maria’s kind – vlucht met Maria en Jezus naar Egypte om terug te keren als Herodes gestorven is – gaat in Nazareth wonen en leidt daar een armelijk bestaan zonder zijn ‘vrouw’ te bekennen <Josephe> *Leven Ons Heren*: r. 250,

257, 269, 273, 276, 291, 305, 321, 323, 326, 327, 337, 356, 374, 647, 648, 670, 668, 672, 676, 682, 808, 812, 824, 829, 833, 842, 854, 1106.

Joseph 3 a) Josephé, eerste bisschop in Sarras – dezelfde als **Josep**; b) eerste zoon van Joseph van Arimatea en Elyap – oudere broer van Galaad; e) **Joseph** – eerste bisschop van Sarras; g) door de Heer zelf gewijd, en nu al driehonderd jaar dood – spreekt tegen Galaad als die de Graal ziet (te Corbenijc) <Josep> *Lanceloet*: boek III, r. 10361, 10367, 10382, 10402, 10425, 10428, 10436, 10451.

Joseph zie **Josep**

Joseph zie **Joseph van Aramathien**

Joseph van Aramathien a) Joseph ab Arimathia ¹ in de *Vulgaat* (*Matteüs* 27: 57), ² (*Marcus* 15: 43), ³ (*Lucas* 23: 50-51), ⁴ (*Johannes* 19: 38) ⁵ – Joseph van Arimatea, ⁶ een personage uit het *Nieuwe Testament*, dat gedurende de Middeleeuwen een eigen leven ging leiden als hoofdrolspeler in de geschiedenis van de Graal; b) broer van Enigeus – echtgenoot van Elyap – vader van Josephé en Galaad – zwager van Hebron / Bron – oom van Alain; d) volgens de Evangelien was hij (mogelijk) een lid van de Sanhedrin, de Joodse Hoge Raad, maar deze functie wordt genegeerd in de middeleeuwse literatuur, waarin hij een gepensioneerd ridder van Pontius Pylatus genoemd wordt – herkende in Jezus van Nazareth de Messias, rijke volgeling van Jezus van Nazareth – kreeg van Pontius Pilatus toestemming Jezus' lichaam van het kruis te halen en in zijn nog maagdelijk graf te begraven – heeft bij de kruisafname het bloed van Jezus' lichaam afgewassen en bewaard in een bij het Laatste Avondmaal gebruikte schotel, die in de loop van romanjaren vereenzelvigd wordt met de Graal – na Jezus' verrijzenis veertig jaar zonder eten en drinken eenzaam opgesloten, wat hij psychisch en fysiek overleeft dankzij diezelfde Graal – brengt na zijn vrijlating de Graal naar een ver land – sterft uiteindelijk in Arimatea; e) **Joseph van Aramathia** – Joods ridder; f) broer van Eugenie – zwager van Broen – oom van Aleyn de Grote; g) rijke volgeling van Jezus Christus – zorgt voor Jezus' begrafenis – bezit de Graal – leidt een gemeenschap van Christenen – adviseert Broen over diens kinderen en neemt zelf de jongste, Aleyn, onder zijn hoede <Josep, Josepe, Josepes, Josepe van Aramathien, Joseph, Josephus, Josep van Aromathia> *Graal*: r. 158, 167, 329, 350, 354, 359, 363, 397, 406, 429, 435, 439, 457, 691, 700, 703, 718, 726, 731, 751, 760, 773, 792, 793, 803a, 818, 823, 830, 833, 835, 853, 869, 878, 905, 917, 925, 937, 939, 949, 954, 962, 968, 972, 998, 1000, 1043, 1044, 1059, 1066, 1069, 1077, 1081, 1092, 1115, 1129, 1168, 1172,

1. http://en.wikipedia.org/wiki/Joseph_of_Arimathea

2. http://vulgate.org/nt/gospel/matthew_27.htm

3. http://vulgate.org/nt/gospel/mark_15.htm

4. http://vulgate.org/nt/gospel/luke_23.htm

5. http://vulgate.org/nt/gospel/john_19.htm

6. <http://www.vanatotzreeks.nl/lemma.php?letter=J&categorie=0&t=120>

1174, 1177, 1185, 1297, 1313, 1329, 1335, 1400, 1418, 1432, 1515, 1518, 1526, 1529, 1533, 1537, 1540, 1555, 4103, 4108, 4770, 4776, 4780, 4786, 6987; e) **Joseph van Aramathien**; g) heeft (via Jezus Christus) genezende krachten – bekeerde Agestes – haalde Jhesus van het kruis – trok door Brochen lant, wordt door Sarrasijnen gevangengenomen en bekeert hen – bekeerde Helizeers – stuurde Lanceloet naar Witte Lant – redetwistte met Orphei <Josephe, Josephs, Josep> *Lanceloet*: boek II, r. 1755, 1773, 1779, 1812, 1821, 1971, 1979, 1983, 1987, 1995, 2005, 2014, 2033, 2040, 2041, 2043, 2045, 2054, 2060, 2068, 2077, 2085, 2089, (2096), 2107, 2117, 2130, 2157, 2159, 2167, 2170, 2191, 2209, 2211, 2220, 2231, 2235, 2238, 2239, 2246, 2253, 2263, 2275, 24180, 24187, 25268, 29414, 29420, 36546; e) **Joseph van Aromathien** – mogelijk verward met **Josep**; f) vader van Josep; g) uit wiens geslacht een ridder aan het hof van koning Artur wordt gebracht (nl. Galaat) – bracht de Graal uit Jherusalem weg <Jhoseph, Joseppe, Josephs> *Lanceloet*: boek III, r. 300, 1441, 1457, 3247-3248, 3263, 3276, 3286, 3506, 3523, 3542, 3545, 3550, 3557, 3577, 3584, 5321, 5331, 5349, 10147, 10225, 10407, 10474, 10724, 10766, 10975; e) **Joseph van Aramathien**; f) vader van Galaad <Joseps van Aramatien> *Lanceloet S*: r. 98, 255; e) **Joseph** – afkomstig uit Abaromatie; g) door God naar ‘vreemde landen’ gestuurd; *Lantsloot*: r. 1143; e) **Joseph**; g) welgestelde Jood in Jeruzalem die een vriendschappelijke relatie onderhoudt met Pylatus – krijgt van Pylatus toestemming om samen met Nichodemus het lichaam van Jezus van het Kruis af te nemen – hanteert de tang waarmee de nagels uit het kruishout getrokken worden <Joseppe> *Leven Ons Heren*: r. 3784, 3789, 3799, 3802, 3812, 3816, 3823, 3847, 3853; e) **Joseph van Aramathien**; f) broer van Eniscente – zwager van Broen; g) vangt het bloed van de gekruisigde Jezus van Nazareth op in de Graal – haalde samen met Nicodemus Jezus van het kruis <Josepes, Joseph van Aremathien> *Merlijn*: r. 19117, 22964, 29633.

Joseph van Aremathien zie **Joseph van Aramathien**

Joseph van Aromathien zie **Joseph van Aramathien**

Josephus 1) Flavius Josephus / Josephus Flavius (37 / 38-na 96) – telg uit een vooraanstaande familie van militante Joodse priesters – legeraanvoerder in Galilea toen Vespasianus het in 66 binnenviel om de Joodse opstand neer te slaan – gevangen genomen na de val van Jotapata – verwierf de gunst en bescherming van Vespasianus, wiens keizerschap hij voorspelde, en vooral van diens zoon Titus – volgde Titus naar Rome waar hij zijn in het Aramees geschreven geschiedenis van de Joodse Oorlog omstreeks 77 in het Grieks vertaalde – gedurende de Middeleeuwen echter baseerde men zich niet op deze Griekse vertaling (Graecum est non legitur) maar op twee Latijnse vertalingen daarvan: *De Bello Judaico*, de één van Pseudo-Hegesippus (4e eeuw [?]), de ander van Rufinus van Aquileia (ca. 345-410), al zoekt men nu de vertaler in de school van Cassiodorus (ca. 490-ca. 583) – Jacob van Merlants *Wrake van Jherusalem* lijkt gebaseerd op een excerpt van de wijd verspreide

Rufinus-redactie – Joods historicus – ‘vijfde evangelist’ – auctoritas;
 m) **Josephus** – wél betrouwbare (derde) bron volgens Jacob van Merlant (in tegenstelling tot de Walsche brontekst van de Dietse *Van Onses Heren Wrake*);
Graal: r. 608, 622.

Josephus zie **Joseph van Aramathien**

Josep van Aramathien zie **Joseph van Aramathien**

Joseram a) mogelijk dezelfde als **Jotaras van Provente**; e) **Joseram** – raadsman van Karll Meynet; *Meinet*: r. A252, 5.

Josias 1 a) Josia (2 *Koningen* 22-23); c) koning van Judea c.q. het Zuidrijk (ca. 640-609 v.C.); d) gedood door farao Necho; e) **Josias** – koning van Judea in Jherusalem; g) heilig en voorbeeldig koning – gedood door koning Sesac van Egypten – bij zijn dood beweend door Jeremias; *Alexander*: boek IV, r. 863, 888.

Josias 2 e) **Josias** – heiden in Doecose; *Meinet*: r. A402, 11.

Jostamant zie **[Justamont] 2**

Jostamont zie **[Justamont] 1**

Josue a) Jozua (*Jozua* 1: 10); b) zoon van Nun – (legendarisch) zwager van Salomon; d) één van de Negen Besten; e) **Josue** – hertog van Israhel, opvolger van Moyses als leider van de Joden; g) leidde zijn volk door de Jordane – verdeelde het land onder de twaalf stammen; *Alexander*: boek IV, r. 664, 671, 679; e) **Josue** – ridder; f) zwager [?] van Salemon; g) exemplarische ridder; *Lanceloet*: boek III, r. 8565.

Yosuett a) Josué; e) **Yosuett** – Saraceen; g) in het leger van Davimont; *Ogyer*: r. 3791.

Yota a) e) **Yota**; g) “was boes ende onghetrouwe”; *Minnen loep*: boek I, r. 2498.

Jotaphane h) Jotapata in Galilea in het noorden van Israël, nu van de aardbodem verdwenen – zie ook **Altaphat**; i) **Jotaphane** – stad in Galilea in de vermoedelijke nabijheid van Tabarie; *Caesar*: r. 1082.

Jotaras van Provente a) Jocerans de Provence, graaf; d) gezel van Naimes, hertog van Beieren – baron van Karel de Grote; e) **Jotaras van Provente**; g) vecht in het leger van Karll Meynet <Joceres> *Meinet*: r. A470, 27, 56.

Jourdein van Blaves a) Jourdain de Blaye; b) zoon van Girart de Blaye en Hermenjart – pleegzoon van Renier de Vautamise en Eremborc – kleinzoon van Amis; e) **Jourdein van Blaves** – koning van Gaders; f) echtgenoot van Oriable; g) aartsvijand van Fromont <[.]urdein, Jourd[ein], Jourdeine, Jourdeins> *Jourdein*: r. 3, 17, 24, 29, 37, 42, [59], 70, 75, 86, 100, 110, 115, 134, 145, 159, 161, 223, 231, 236, 246, 248, 250, 253, 261, 266, 270, 301, 305, 349, [392], 401.

[Jovijn] a) vermoedelijk verkeerd begrepen genitief Jovis van de nominatief Jupiter (zie **Jupiter 2**), en daarom als extra heidense god opgesomd samen met Jupiter en Apollijn; e) **[Jovijn]** – heidense god <Jovine> *Cassamus*: r. 118.

Jozhelme a) Josselmes – of een contaminatie van Jozerans en Godselmes (*Chanson de Roland*, r. 3067); e) **Jozhelme** – held in het leger van Karll Meynet; *Meinet*: r. A471, 42.

Juba a) Juba I (1e eeuw v.C.); c) koning van Numidië; d) koos de zijde van Pompeius tijdens de burgeroorlog – vlucht na de slag bij Thapsus naar Zama, waar hij zelfmoord pleegt; e) **Juba** – koning in Affrica; g) bondgenoot van Pompeius – overwonnen door keizer Julius; *Alexander*: boek V, r. 1111.

Jübal zie **Tubal**

Jubiter zie **Jupiter 1**

[Jucker] a) corrupt [?], lees: nicker; e) **Jucker** – duivel; g) exemplarisch lelijk – op wiens jongen de lelijke apen-jongen (“mermot”) lijken <Juckers> *Reynaerts Hst*: r. 6651.

Judaes (Scariot) zie **[Judas Scariot]**

[Judas] 1 a) Juda¹ (*Genesis* 29: 35)²; b) zoon van Jakob en Lea – stamvader van de Joden – voorvader van koning David en Jezus Christus; c) koning van Judea c.q. het Zuidrijk met Jeruzalem; e) **[Judas]**; f) zoon van de aartsvader Jacob; g) naar wie het Joden lant is genoemd <Judase> *Alexander*: boek VII, r. 1154; e) **Judea** – Joods stamvader; *Judas*: r. 5; e) **Judes**; f) zoon van de aartsvader Jacob; g) naamgever van het Joden lant; *Troyen*: r. 28647.

Judas 2 a) vrijwel zeker bedoeld als verwijzing naar de apostel-verrader Judas Iskariot (zie **Judas Scariot**); e) **Judas** – een duivel; *Madelgijts*: fragm. XII, r. 77, 81.

Judas 3 a) Judas – exemplarische Joodse naam, die door de naam van zijn vader tegenstrijdig refereert aan de Oudtestamentische verzetsheld **Judas Machabeus**; e) **Judas** – heiden; f) zoon van Macabeus; g) leidt de verdediging van het door Seghelijen en Helene bezette Ysona – brengt Helene bij het kruis – bekeerd nadat Helene het kruis heeft gevonden <Judase> *Seghelijen*: r. 10104, 10148, 10169, 10284, 10299, 10322, 10564, 10574, 10583, 10593, 10611, 10690, 10699, 10704, 10968, 10991.

Judas zie **Judas Machabeus**

Judas zie **[Judas Scariot]**

Judas Machabeus a) Judas de Makkabeeër³ († 161 v.C.) (*1 Makkabeeën* 2: 4)⁴ – Makkabaios betekent: hamer; b) zoon van de Joodse priester Mattatias – broer van Johannes, Sim(e)on, Eleazar en Jonathan / Jonathas; d) streed tegen de Hellenisering van Judea door de Seleuciden (en Ptolemaeën) en streefde naar een theocratisch Israëel, vrij van buitenlanders en vreemde denkbeelden – stierf in de strijd tegen de Syrische koning Antiochus IV Epifanes – één van de Negen Besten; e) **Judas Machabeus**; *Jechemas*: fragm. I, r. 73-74; e) **Judas Makabeus**; g) zegt dat de overwinning altijd in Gods handen ligt; *Limborch*:

1. http://en.wikipedia.org/wiki/Judah_%28Biblical_figure%29

2. http://vulgate.org/ot/genesis_29.htm

3. http://en.wikipedia.org/wiki/Judas_Maccabeus

4. http://vulgate.org/ot/1machabees_2.htm

boek II, r. 115; e) **Judas Macabeus**; g) verder als boven; *Limburch Frg*: H49, r. 442; e) **Judas Machabeus**; g) verder als boven; *Lymburch*: boek II, r. 115; e) **Judas** (or. Judas Maccabeus); g) “dat es een mer[c]steen, / Dien Judas warp, ende dat was / Dat hijt lant gewonnen hadde”; *Merlijn*: r. 23627; e) **Judas Machabeus** – exemplarische ridder; g) met wiens lot dat van Roelant wordt vergeleken; *Roelant*: r. P1052-1053; e) **Judas Machabeus** (or. Iudas Machabeus); g) met wie de gesneuvelde Rolant vergeleken wordt door Karel de Grote; *Turpijn*: XII, r. 50.

Judas Macabeus zie **Judas Machabeus**

Judas Makabeus zie **Judas Machabeus**

[Judas Scariot] a) Judas Iskariot, ¹ de twaalfde apostel (*Matteüs* 10: 4; ² *Marcus* 3: 19; ³ *Lucas* 6: 16 ⁴) – de canonieke evangeliën verklaren de toenaam niet – de Mathias-legende in de *Legenda aurea* leidt de toenaam af van het eiland Scariot (zie **Scariot**) – waarschijnlijker echter is dat Iskariot een verminking is van Sicariër, ⁵ lett. messtrekker (de Sicariërs waren fundamentalistische sluipmoordenaars in Jeruzalem ten tijde van de Joodse opstand in AD 66); b) zoon van Simon Iskariot (*Johannes* 13: 2); d) verried door middel van een kus Jezus van Nazareth voor dertig zilverlingen aan de priesters van de Tempel, kreeg daar spijt van en hing zichzelf uit wanhoop op – gedurende de Middeleeuwen was Judas Jezus’ penningmeester (op basis van *Johannes* 13: 29), die tien procent van de aalmoezen achteroverdrukte – toen Judas zag hoe Maria Magdalena voor 300 zilverlingen balsem over Jezus’ voeten vermorste, besloot hij Jezus voor dertig zilverlingen te verkopen – exemplarische verrader; e) **Judaes** – toegenaamd “die Aerme”; g) bezocht door Brandaen – verkocht Zijn Schepper, weigerde vervolgens te geloven dat er desondanks genade voor hem was en hing zich op ingeven van de Duivel op – zijn helse straf wordt enigszins verlicht gedurende de nacht van zaterdag op zondag en door een doek die hem enigszins beschermt tegen de hitte van het vuur, die hij ooit van Jezus stal, maar later aan een “crancken bode” gaf op wiens voorspraak Judas die doek in de Hel ontving <Judas, Judase> *Brandaen*: r. 48, 1351, 1421, 1459, 1462, 1494, 1499, 1502, 1519; e) **Judas**; g) exemplarische verrader; *Buevijn*: fol. A4v; e) **Judaes** – drossaard van Jezus Christus; g) exemplarische verrader en dief – verweet Maria Magdalena verspilling van dure zalf – verraadde Jezus met een kus – zoals verteld door sancte Johan en Thomas <Judas> *Graal*: r. 181, 192a, 194, 202, 231, 261, 274, 277, 676, 1005, 6976; e) **Judas**; *Hugbe Prz*: p. 39; e) **Judaes Scariot**; f) zoon van Rubem en Cyboria; g) na zijn geboorte door zijn ouders in een mandje in zee gezet wegens een onheilspellende voorspelling – wordt

1. http://en.wikipedia.org/wiki/Judas_Iscariot
 2. http://vulgate.org/nt/gospel/matthew_10.htm
 3. http://vulgate.org/nt/gospel/mark_3.htm
 4. http://vulgate.org/nt/gospel/luke_6.htm
 5. <http://en.wikipedia.org/wiki/Sicarii>

geadopteerd door de koningin van het eiland Scariot – vermoord zijn pleegbroer – vlucht naar Jherusalem – treedt in dienst van Pylatus – doodt onwetend zijn vader Rubem en huwt onwetend zijn moeder Cyboria – tot inzicht gekomen wordt hij bij wijze van boetedoening leerling van Jhesus en drager van de beurs – verkoopt Jhesus aan de Joden voor 30 zilveren penningen – verhangt zichzelf uit spijt en wroeging <Judaes, Judas, Judase> *Judas*: r. 0, 49, 69,72, 74, 75, 77, 81, 92, 94, 98, 99, 105, 110, 116; e) **Judas**; g) verried de Heer; *Lanceloet*: boek III, r. 8453, 8457; e) **Judas** – apostel; g) gierige en ongelovige verrader van Jezus, reden waarom hij naar de Hel ging <Judase> *Leven Ons Heren*: r. 1742, 1750, 1764, 1769, 1770, 1829, 1832, 1848, 1901, 1902, 2049, 2057, 2072, 2075, 2088, 2092, 2096, 2102, 2106, 2110, 2141, 2144, 2403, 2439, 2440, 2441, 2445, 2451, 2461, 2465, 2479; e) **Judas**; g) exemplarische verrader; *Limborch*: boek I, r. 249; e) **Judas**; g) verder als boven; *Limborch Prz*: p. 39; e) **Judass**; g) verder als boven; *Lymburch*: boek I, r. 240; e) **Judas**; g) doodde onwetend zijn vader en huwde onwetend zijn moeder; *Malegijs*: p. 22, 162; e) **Judas**; g) exemplarische verrader; *Meinet*: r. A447, 30, 41; A531, 20; A532, 45; e) **Judas**; g) exemplarisch slecht mens <Judase> *Mouwen*: r. 1140, 2575; e) **Judas**; g) exemplarische verrader; *Reinolt*: r. 2343, 4038; e) **Judaes**; g) verder als boven; *Renout D*: r. 380; e) **Judas** (or. Judas); g) de verrader van Jhesus Christus; *Turpijn*: XI, r. 67; e) **Judas** – verkocht de Heilige Profeet voor 30 penningen aan de Joden – verhing zich uit wanhoop en ging daarom naar de Hel; *Wrake Vb*: fol. A3r.

Judass zie [**Judas Scariot**]

Judea h) Judea ¹ – ten tijde van Jezus van Nazareth de zuidelijke van de twee etnisch Joodse provincies, met daarin de hoofdstad (en de Tempel) Jeruzalem ² – daarvoor het land van de nazaten van Juda (zie [**Judas**] 1) – hetzelfde als **India 2** – zie ook **Israël 2** en **dat Joden lant**; i) **Judea** – land van herkomst van Rubem, de vader van Judaes Scariot; *Judas*: r. 4.

Judea zie [**Judas**] 1

Juden zie **Joden, die**

Judes zie [**Judas**] 1

Judia zie **India 2**

Judia, Groot zie **Groot Judia**

Judynne zie **Jodesche**

Judit 1 a) Judit ³ (*Judit*) ⁴; e) **Judit** – Joodse weduwe, woont te Betulia; g) gaat tijdens de belegering van Betulia naar Olifernes toe, voert hem dronken en onthoofd hem in zijn slaap; *Alexander*: boek IV, r. 1012, 1034; e) **Judith**; g) exemplarisch goede vrouw; *Minnen loep*: boek IV, r. 2303.

1. <http://en.wikipedia.org/wiki/Judea>

2. http://cf.hum.uva.nl/dsp/scriptamant/Google_Earth/Yerushalayim.kmz

3. <http://en.wikipedia.org/wiki/Judith>

4. http://vulgate.org/ot/judith_1.htm

Judit 2 a) refereert aan Judith van Bavaria ¹ / Beieren († 843), tweede echtgenote van Lodewijk I de Vrome en moeder van Karel de Kale en Gisela; d) aanvankelijk geroemd om haar schoonheid en heiligheid (met reminiscenties aan Judit en vooral Esther in de gelijknamige bijbelboeken), later verguisd om haar lichtzinnigheid en verderfelijke invloed (met reminiscenties aan de oudtestamentische Izebel (*1 Koningen* 16: 31) ²; e) **Judit** alias **Basile**; f) dochter van Yoen – zuster van Ritsart – latere echtgenote van koning Lodewijk – nicht van Gelloen – nicht [?] van Otte; g) bij afwezigheid van haar vader eerst toevertrouwd aan Garijn, later aan Otte – op aanraden van Gelloen te Coelne in een bordeel geplaatst om haar huwelijk met Lodewijk te voorkomen – door Jan van Mes uit het bordeel bevrijd en naar Aken gebracht – gewroken door haar vader; *Lorreinen J*: fragm. I, r. 118, 250, 389; e) **Judit** alias **Basile**; f) dochter van Yoen – zuster van Ritsart – echtgenote van Lodewijk – nicht van Gelloen; *Lorreinen O*: r. 1752; e) **Judit**; f) zuster van Ritsart; *Lorreinen W*: fragm. V, r. 313.

Judith zie **Judit 1**

Jueden lant zie **Joden lant, dat**

Juede(n) zie **Joden, die**

Jufroet a) refereert mogelijk aan de Benedictijner abt Geoffroi de Vendôme (Jofredus Vindocinensis), of aan Geoffrey Ridel, kerkelijk adviseur van Hendrik II van Engeland; e) **Jufroet** – correspondeert met **Gelij**s (in *Reynaert F, Prz en historie*) – magister; g) autoriteit op het gebied van kerkelijke zaken, koning Nobel beroept zich op hem om Belijn de geëxcommuniceerde Reynaert wél te laten helpen; *Reynaert A en F*: r. 2952.

Jugemente, Camere van zie **Camere van Wijsheiden, die**

Jugurta a) Jugurtha ³ († 104 v.C.); b) natuurlijke zoon van Mastanabal; c) koning van Numidië (118-104 v.C.); e) **Jugurta** – heer van Numidia; *Alexander*: boek VII, r. 1639; e) **Margurra** – heer van India (d.i. Numidia); *Troyen*: r. 29205.

Juliaen 1 e) **Juliaen** – keizer van Constantinopel; f) vader van Melior en zijn bastaarddochter Uracla; g) wordt na zijn dood opgevolgd door keizerin Melior; *Partinoples*: p. 1.

Juliaen 2 e) **Juliaen** – doopnaam van **Gaudijn de Reuse**; *Partinoples*: p. 63.

[Juliaen, sent] a) de heilige Julianus Hospitator (zevende eeuw [?]); d) schutspatroon van pelgrims en reizigers – stichtte een gasthuis in Potenza bij Macerata in Italië, maar ook geclaimd in de Gard in de Provence – feestdag 29 januari; e) **sinte Juliaen**; g) tot wie Olyvier van Castillen beter had kunnen bidden voor een goed onderdak; *Olivier*: fol. C5v.

1. http://en.wikipedia.org/wiki/Judith,_daughter_of_Welf

2. http://vulgate.org/ot/1kings_16.htm

3. <http://en.wikipedia.org/wiki/Jugurtha>

[Juliane] 1 l) or. Dame Anulli [?] – mogelijk opdrachtgeefster [?] van de *Roman de Florimont* – reconstructie van de editeur; e) **[Ju]liane** <[.]lianen> *Florimont*: r. 35.

Juliane 2 a) Juliane, doopnaam van Bramimonde; e) **Juliane** – doopnaam van **Pregmunda**; *Meinet*: r. A488, 20.

Juliane zie **Elyane van Elydanus**

Julien 1 e) **Julien** – leerling van meester Malegijs; g) verrader – levert de voortdurend spottende Malegijs uit aan koning Karel de Grote (in ruil voor de bisschopszetel van Parijs) – door Malegijs afgestraft en opgehangen te Montefacoen; *Malegijs*: p. 21-23.

[Julien] 2 e) **[Julien]** – ridder [?]; g) ontmoet graaf Willem <Julie[n]> *Willem*: fragm. O, fol. 1r, 21.

Julien zie **Julius Cesar**

Julius 1 a) Julius / Ilus alias Ascanius; b) zoon van Aeneas en Creusa – voorvader van Julius Caesar (het Julisch-Claudische geslacht); e) **Julius** alias **Aschanius**; *Eneide*: r. 13320, 13382.

Julius 2 a) Juliens, senator; e) **Julius** – ridder – senator van Rome; g) komt koning Claudas te hulp in diens strijd tegen Lanceloet van Lac; *Lanceloet*: boek II, r. 34048.

Julius zie **Julius Cesar**

Julius Cesar a) Gaius Julius Caesar ¹ (100-44 v.C.); b) zoon van Gaius Julius Caesar en Aurelia – echtgenoot van Cornelia – echtgenoot van Pompeia – minnaar van Cleopatra – oom en adoptiefvader van Octavianus / Augustus; c) consul van Rome (vanaf 59 v.C.) – lid van het triumviraat met Crassus en Pompeius – vanaf 45 v.C. alleenheerser; d) veroverde grote delen van West-Europa – verslaat Pompeius in 48 v.C. bij Pharsalus in Tessalië – wordt vermoord door samenzweerders waaronder Marcus Junius Brutus en Gaius Cassius Longinus – één van de Negen Besten; e) **Julius** – keizer van Rome; g) verovert vele landen over de Alpen – verjaagt Pompeius, verovert Egypten en Affrica en maakt Cleopatra daar vrouwe – vermoord door samenzwerende senatoren onder leiding van Brutus en Cassius <Julius> *Alexander*: boek V, r. 1060, 1066, 1072, 1073, 1082, 1086, 1101, 1102, 1119, 1205; e) **Julius** – keizer; f) oom van Octaviaen / Augustus; g) strijdt tegen Pompeius – vermoord door Crassus en Brutus <Julius> *Caesar*: r. 3, 48, 66, 77, 90, 103, 110, 148, 162, 205, 393, 643a, 797, 883, 887, 902; e) **Julius Cesar** – (Romeins) keizer; f) afstammeling van Aschanius en Romulus – verwant (oom) van Augustus; g) heeft een groot deel van de wereld onderworpen – werd vermoord na verraad door Augustus, die van zijn geslacht was en zijn opvolger <Julius> *Eneide*: r. 13387, 13397; e) **Julius**; g) heeft ooit een schatting op Bertangen met geweld verkregen – Gallen en Spangen hoorden ooit onder hem <Julius Cesar> *Lanceloet*: boek IV, r. 9749, 9777, 9785; e) **[Sesar]** – ‘de’ keizer, al is

1. http://en.wikipedia.org/wiki/Julius_Caesar

associatie met Julius Caesar als gevolg van epische concentratie niet uitgesloten; g) volgens de Joden hun enige koning / keizer, en niet Jhesus <Sesare> *Leven ons Heren*: r. 2746; e) **Julius Cesar**; g) bouwde Der Enghels Torre in de buurt van Rochelle; *Meluzine*: fol. F6vb; e) **Julien**; g) verraden door de voorvaderen van Guwelloen en verslagen in het Capitolie <Juliene> *Roelant*: r. 1151, 1440.

Julius Cesars historien zie **Historie van Julius Cesar**

Julo zie **Nilo 1**

Julocke a) ongetwijfeld een sprekende naam samengesteld uit 'jou' en 'lokken'; e) **Julocke** – vrouwe, dorpelinge; f) echtgenote van de pape – moeder van Martinet; g) neemt deel aan de mishandeling van Bruun – neemt deel aan de mishandeling van Tybert, betreurt de gedeeltelijk castratie van haar pape zeer <Julocken> *Reynaert A en F*: r. 731, 831, 1246, 1289, 1298; e) **Julocke** – vrouwe, dorpelinge; f) echtgenote van de pape – moeder van Mertinet; g) verder als boven <Locken> *Reynaert Prz*: r. 563, 601, 627, 907, 922, 936, 944; e) **Julocke** – vrouwe, dorpelinge; f) echtgenote van de pape – moeder van Mertynet; g) verder als boven <Julocken> *Reynaerts Hst*: r. 784, 833, 867, 1267, 1289, 1308, 1315.

Julocke vander After Poorten a) sprekende naam ('jou' en 'lokken') en anale toenaam ('achterdeur'); e) **Julocke vander After Poorten** – correspondeert met **Pogge van Cafpoorten** (in *Reynaert Prz*); f) echtgenote [?] van Macop die Stoppelmaker – moeder van Lanfreit; *Reynaerts Hst*: r. 844.

Jumeel, Brun van zie **Brundegmel**

Jumelles j) lett. tweeling – de twee (gelijke) torens van het kasteel in Niort; k) **Jumelles** – door Melusine gebouwde torens van haar kasteel bij Moret; *Meluzine*: fol. T3ra.

Junffrid van Anyo a) Joffroi d'Anjou / l'Angevin, hertog van Anjou; b) vader van Gaidon – broer of vader van Thierry, de schildknaap van Roland; d) baron van Karel de Grote; e) **Joffroet die Angevijn**; g) behoort tot de familie van de Loreinen <Joffroete den An[...]> *Lorreinen H*: r. 124; e) **Junffrid van Anyo** – vaandeldrager in Karll Meynets leger – aanvoerder van de Vrantzosen; g) doodt Ambrosie <Jonffroden, Junffreit, Junffride, Junffrit> *Meinet*: r. A472, 21, 33; A479, 67; A480, 9; A481, 27; A484, 22; e) **Ganffrid van Angewyn**; g) door Karll Meynet gestuurd om Gerarde van Viane en Alde te begroeten; *Meinet*: r. A506, 5; e) **Gerart van Anschauwen**; f) vader van Dederich Lamp; *Meinet*: r. A523, 11.

Jung Gotfrid zie **Godefroot**

Junius Solinus zie **Solinus**

Juno a) Juno¹ / Hera,² Grieks / Romeinse godin van vruchtbaarheid en geboorte; b) dochter van Saturnus en Rhea – echtgenote van Jupiter;

1. http://en.wikipedia.org/wiki/Juno_%28mythology%29

2. <http://en.wikipedia.org/wiki/Hera>

d) beschermvrouwe van gehuwde vrouwen; e) **Juno**; g) één van de drie godinnen bij het Paris-oordeel; *Alexander*: boek I, r. 1254; e) **Juno** – godin; g) is Eneas vijandig gezind omdat Paris de appel aan diens moeder Venus had gegeven, zorgt ervoor dat zijn overtocht zeven jaar duurt – wordt door Dido vereerd in Karthago <Juno, Junonem> *Eneide*: r. 156, 170, 195, 410, 414, 420, 494; e) **Juno**; g) één van de drie godinnen bij het Paris-oordeel; *Floris*: r. 642, 651; e) **Juno**; g) verder als boven; *Floris Prz*: fol. B1r, 18; e) **Juno** – godin; g) gaf het schaap met het Gulden Vlies aan Affrixus en Helles om te vluchten naar Colcos; *Jason*: fol. 72v; e) **Juno**; f) zuster van Pallas en Venus en van Jupiter, Neptunus en Pluto; *Limburch*: boek III, r. 1249, 1330; e) **Jüno**; f) zuster van Palas en Venus en van Jubiter, Neptunus en Pluto – bepaalt dat Echo (die bijna is bezweken aan haar liefdesverdriet om Narsisuse) alleen nog kan nagalmen; *Lymburch*: boek III, r. 1241, 1321; boek XI, r. 1345; e) **Juno** – godin; g) aangeropen door Fillis nadat Demofon haar verlaten heeft – belooft Paris tijdens de schoonheidswedstrijd met Pallas en Venus om de gouden appel “gheluc ende vrede ende voerspoet totten groten goede”; *Minnen loop*: boek I, r. 425, 2018, 2027; e) **Juno** – één van de drie godinnen van het Paris-oordeel; g) belooft Parijs rijkdom; *Reynaert Prz*: r. 4227, 4239; e) **Juno** – één van de drie godinnen van het Paris-oordeel; g) verder als boven; *Reynaerts Hst*: r. 5500, 5512; e) **Juno** – Griekse / heidense godin; g) betrokken bij het Paris-oordeel – betrokken bij de Twaalf Werken van Hercules – wreekt zich op de Trojanen omdat Paris niet háar de appel heeft gegeven maar Venus – vereerd in Carthago <Junons, Junonys> *Troyen*: r. 3729, 5098, 6266, 6279, 6291, 11794, 19943, 28098, 35635, 36703; e) **Juno** – afgodin; g) aangeropen door Eneas – kreeg de appel niet – met tempel in Cartago; *Troyen Prz*: fol. 134rb, 140rb; e) **Juno** – heidense godin; g) door Blanditio aangeropen; *Urbaen*: z.r.

Junonia h) normaliter Colonia Junonia, een stad die in 122 v.C. gesticht werd op de plaats van het in 146 v.C. verwoeste Carthago ¹ en in 29 v.C. hersticht als Colonia Julia Carthago – bedoeld lijkt hier echter de Romeinse provincie Germania, waar in 9 n.C. Quintilius Varus door de Germaan Arminius verslagen werd in het Teutoburgerwoud, waarna hij in 14 n.C. opgevolgd werd door Drusus Germanicus; i) **Junonia** – hertogdom van eerst Quintilius en later Drusus – waar Quintilius door Negelaen vermoord werd; *Caesar*: r. 1197, 1200, 1246, 1262, 1268, 1314, 1324.

Juipetine zie **Jupiter 2**

Jupetijn zie **Jupiter 2**

Jupiter 1 a) Jupiter, ² genitivus Jovis, de Romeinse variant van de Griekse oppergod Zeus ³ – met name in het oosten van het Romeinse Rijk vereerd als zonnegod c.q. god van het licht en in die hoedanigheid (soms) dezelfde als de Egyptische

1. http://cf.hum.uva.nl/dsp/scriptamanent/Google_Earth/Cartago.kmz

2. [http://en.wikipedia.org/wiki/Jupiter_\(mythology\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Jupiter_(mythology))

3. <http://en.wikipedia.org/wiki/Zeus>

god Ammon – gedurende de Middeleeuwen ook beschouwd als Saraceens oppergod, (soms) deel uitmakend van een anti-drieëenheid (zie **Jupiter 2**); b) vader van Mars (bij Juno) – vader van Aeacus met de nimf Aegina als moeder – voorvader van koning Priamus en van Hesione; d) de zesde van de zeven planeten (gerekend vanaf de aarde in het Ptolemaeïsche stelsel) – naar wie de eerste dag van de week genoemd werd, die als exemplarisch gelukkig gold, welk geloof nog altijd voortleeft in de uitdrukking ‘joviaal’ d.i. op zondag geboren (zie **die Sonne**) – volgens *Le Recoeil des Histoires de Troyes* (ca. 1464) van Raoul Lefèvre was Jupiter een zoon uit het huwelijk van Saturne en diens zuster Cybelle, werd hij heimelijk opgevoed door de Almachee en Mellise, dochters van koning Melliseus omdat zijn vader hem volgens afspraak met diens oudere broer Titan wilde doden in ruil voor het koningschap van Crete – nog baardeloos voert hij de Pellagines aan in hun geslaagde opstand tegen de wrede en tirannieke koning Lichaon, waarna hij diens dochter Calisto eerst ten huwelijk vraagt en als zij weigert haar later verkracht als zij in het klooster van Dyane verblijft – zie verder **Jupiter van Creten**; e) **Jupiter** – opperste god – geboren in Arcadia; f) vader van Perceus – vader van Dardanus; g) aanbeden door de Perzen – wiens zoon Alexander de Grote beweert te zijn <Jupiters> *Alexander*: boek II, r. 191, 268; boek III, r. 532, 953, 980, 1000, 1002, 1236; boek V, r. 113; boek VII, r. 45, 1049, 1353, 1392, 1504; boek VIII, r. 394, 674; boek X, r. 1394, 1405, 1411; e) **Jupiter** – dezelfde als **Jupiter van Creten** – god; f) zoon van Saturnus; *Jason*: fol. 71v; e) **Jupiter** – god van de hemel, afkomstig van Creten; f) broer van Juno, Pallas en Venus en van Neptunus en Pluto; *Limborch*: boek III, r. 1254, 1257; boek VIII, r. 977; e) **Jupiter** – tweede van de zeven planeten – “hovesch ende goet”; *Limborch*: boek XI, r. 698; e) **Jupiter** – tweede van de zeven planeten, verder als boven <Jupite[r]> *Limborch Frg*: H51C, r. 500, 541, 556; e) **Jubiter** – afkomstig van Creten, god van de hemel; f) broer van Jüno, Palas en Venus en van Neptunus en Pluto; *Lymburch*: boek III, r. 1246; boek VIII, r. 966; e) **Jubiter** – tweede van de zeven planeten – idem als in *Limborch*, boek XI; *Lymburch*: boek XI, r. 837, 880, 895; e) **Jupiter**; g) aangeropen door Fillis – ontsteekt in grote toorn als hij door een chagrijnige Capaneus vervloekt wordt – doodt hem met een bliksemschicht <Jupitaer> *Minnen loep*: boek I, r. 424, 2612, 3072, 3141; boek IV: r. 1398, 1399; e) **Jupiter** – Griekse / heidense god, god van de zon, heer van de goden – geboren in Archadia; f) zoon van Saturnus – vader van Eachus met Egnen als moeder – grootvader van Peleus 1 – overgrootvader van Achilles – voorvader van Esiona – voorvader van Ulixes – (voor)vader van Acryssina – vader van Parseus – vader van Dardanus – voorvader van Eneas van Troyen; g) droeg ooit vrouwenkleden – heeft Europa, de dochter van Athenor, geschaakt – overwint de Gygantten – verjaagt zijn vader Saturnus <Jupitere, Jupiters> *Troyen*: r. 1317, 1506, 1509, 2989, 3040, 4916, 5216, 5685, 6287, 6328, 6474, 25016, 25776, 25846, 25855, 25856, 26375, 26380, 28544, 28926, 28963, 29072, 32239, 32305, 32336, 32611, 33210, 33213, 36505, 36668, 36844, 37334, 37895, 37993, 38006; e) **Jupiter** – (af)god; f) zoon van

Saturnus – voorvader van de Troeyanen; g) aangeroepen door Eneas – aangeroepen door koning Alba – verdreef Saturnus; *Troyen Prz*: fol. 139ra, 141rb, 144rb, 147va, 148rb; e) **Jupiter** – heidense god; g) door Blanditio aangeroepen; *Urbaen*: z.r.

Jupiter 2 a) Jupiter, oorspronkelijk de Grieks / Romeinse oppergod Zeus / Jupiter (zie **Jupiter 1**); d) gedurende de Middeleeuwen beschouwd als een Saraceense oppergod – vaak genoemd naast de Saraceense anti-drieëenheid Apollijn, Mamet en Tervogant – de overgang afgod naar duivel en omgekeerd is naadloos; e) **Jupetijn** – Saraceense god; *Gloriant*: r. 338; e) **Jupiter** – heidense god; g) vereerd in het koninkrijk Spangen; *Heemskinderen*: p. 55; e) **Jupiter** – heidense god <Jupiterre> *Cassamus*: r. 118, 1416, 1441; e) **Jupiter** <Jupiters> *Cassamus L*: fol. 1Vb, 7; e) **Jupiter** – één van de vier goden van de Saracenen; *Lanceloet*: boek II, r. 2000; e) **Jupitrin** – één van de vele heidense goden; *Limborch Prz*: p. 133; e) **Jupiter**; *Meluzine*: fol. S3rb; e) **Jupetine** – Saraceense god <Juipetine> *Ogyer*: r. 4067, 9338.

Jupiter 3 a) Jupiter, koning van Athenés – zie ook **Jupiter 1**; e) **Jupiter** – eerste koning van Athenen; f) vader van Arropatreus / Mars, Apis en Apollo; *Jason*: fol. 71v, 73v.

Jupiter van Creten a) Jupiter, koning van Crete – zie ook **Jupiter 1**; e) **Jupiter van Creten** – koning van Creten; f) vader van Eacus – grootvader van Eson van Mirmidonien – voorvader van Jason van Mirmidonien; *Jason*: fol. 2v.

Jupitrin zie **Jupiter 2**

[Justamont] 1 a) exemplarische (Franse) Saraceense naam: Justamont; e) **Jostamont** – Saraceen; g) bondgenoot van emir Galien – gedood door Ritsier <Jostamonde> *Flovent*: r. 26, 60, 80, 91.

[Justamont] 2 a) exemplarische (Franse) Saraceense naam: Justamont; e) **Jostamant** – Saraceen; g) één van tien hoge raadgevers; *Ogier H*: r. 54.

Justamont 3 a) Justamon(s); e) **Justamont** – Saraceens koning; g) in het leger van Broyer – gedood door Ogier <Jüstamonden> *Ogyer*: r. 19903, 19929, 19932.

Justaris e) **Justaris**; g) gedood door de heidenen in de slag bij Runtzevale; *Meinet*: r. A454, 29; A455, 28, 41.

[Justicie, Rechtverdige] zie **[Rechtverdige Justicie]**

Justiniaen a) lett. de rechtvaardige; e) **Justiniaen**; f) vader van Ysabele en Fallax; g) ‘rechtvaardige’ Saraceen in tegenstelling tot zijn ‘bedriegelijke’ zoon – woont tussen die Dunauwe en die Rijn <Justiniaene> *Flandrijs*: r. 112, 177, 191, 197, 202, 207, 219, 240, 252, 261, 284, 297, 301, 309, 312, 328, 344, 392, 402, 405, 418, 484, 496, 503, 513, 518, 523, 531, 535, 537, 563, 574.

Jutland h) Jutland ¹ in Denemarken; i) **Jutland** – door Ogier aan zijn stiefmoeder in leen gegeven; *Ogyer*: r. 4862.

1. http://en.wikipedia.org/wiki/Jutland#History_of_Jutland

Juvenale a) Decimus Junius Juvenalis ¹ (ca. 60-ca. 140), Romeins auteur; d) schrijver van zestien satiren, die gedurende de Middeleeuwen in hoog intellectueel aanzien stonden door hun kritiek op de ‘heidense’ Romeinse samenleving en daarom ook op (de Latijnse) school gelezen werden; e) **Juvenale** – Floris en Blancefloer lezen zijn werk [in het Latijn] als schoolboek; *Floris*: r. 334.

1. <http://en.wikipedia.org/wiki/Juvenal>